

Brüssel, 21. mai 2025
(OR. en)

9018/25

COMPET 378
MI 303
ENFOCUSTOM 87
ENER 147
DIGIT 94
IND 151
EMPL 195
TRANS 196
ENV 382

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	21. mai 2025
Saaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2025) 500 final
Teema:	KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE Ühtne turg: meie Euroopa koduturg ebakindlas maailmas Ühtse turu lihtsamaks, sujuvamaks ja tugevamaks muutmise strateegia

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2025) 500 final.

Lisatud: COM(2025) 500 final

Brüssel, 21.5.2025
COM(2025) 500 final

**KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE**

Ühtne turg: meie Euroopa koduturg ebakindlas maailmas

Ühtse turu lihtsamaks, sujuvamaks ja tugevamaks muutmise strateegia

KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE

Ühtne turg: meie Euroopa koduturg ebakindlas maailmas

Ühtse turu lihtsamaks, sujuvamaks ja tugevamaks muutmise strateegia

Ühtne turg on meie Euroopa siseturg. See on võimas majanduskasvu, jõukuse ja solidaarsuse katalüsaator. Euroopa turg, mille SKP on 18 triljonit eurot,¹ on maailma suuruselt teine majandus, mis moodustab ligi 18 % maailmamajandusest² ning tagab ELi mastaabi, tugevuse ja paindlikkuse. Euroopa turg, mis ühendab 30 riiki,³ 450 miljonit tarbijat ja 26 miljonit ettevõtet,⁴ pakub mitmesuguseid tooteid, teenuseid ja investeerimisvõimalusi. See tagab tasakaalu: võimalused ettevõtetele ja kodanikele ning kaitse töötajatele ja tarbijatele. Samuti pakub see stabiilsust ning õigusriigi põhimõttele tuginevat prognoositavat investeerimis- ja ettevõtluskeskkonda. Meie Euroopa turg kannab endas sotsiaalse turumajanduse väärtusi, ühendades kõigi vabaduse ja heaolu.

Ühtne turg loob heaolu ja on meie konkurentsivõime peamine liikumapanev jõud. See on suurendanud ELi SKPd vähemalt 3–4 %⁵ ja loonud 3,6 miljonit töökohta,⁶ avaldades kõigile liikmesriikidele olulist positiivset mõju. Ühtse turu edasine väljakujundamine kahekordistaks juba saavutatud kasu⁷. Geopoliitilistele väljakutsetele reageerimiseks peame kasutama ära Euroopa turu kogu potentsiaali, et suurendada tootlikkust üle selle pikaldasevõitu 1 % suuruse kasvutrendi⁸. Enrico Letta, Mario Draghi ja Sauli Niinistö hinnangutele tuginedes peame seda kasutama, et taastada konkurentsivõime,⁹ mis on vajalik Euroopa sotsiaalse mudeli kaitsmiseks, puhtale energiale ülemineku toetamiseks¹⁰ ning meie strateegilise suveräänsuse¹¹ ja julgeoleku¹² tagamiseks.

Kuigi maailm on liikumas geopoliitilistest probleemidest ja kaubanduspingetest tingitud majandusliku ebakindluse perioodi, on Euroopa turg meie stabiilsuse ja vastupanuvõime alustala. See võimaldab vapustustele vastu seista ning kaitseb ELi ettevõtteid ülemaailmselt

¹ Eurostat (2024), [Sisemajanduse kogutoodang turuhindades](#).

² IMF, World Economic Outlook, oktoober 2024.

³ Ühtne turg hõlmab 27 ELi liikmesriiki ja kolme EMP EFTA riiki (Island, Liechtenstein ja Norra), kokku 30 osalevat riiki.

⁴ Alates 2023. aasta novembrist sisaldab Eurostati ettevõtluse struktuurstatistika andmeid ka täiendavate NACE jagude kohta (K, P, Q, R ja jagu S96). Need täiendavad NACE sektorid hõlmavad näiteks finants- ja kindlustustegevuse, hariduse, tervishoiu ja sotsiaalhoolekande sektorite ettevõtteid. Koos nende täiendavate NACE jagudega loendas Eurostat 2023. aastal ELis ligikaudu 32 miljonit ettevõtet. [Ettevõtted NACE Rev. 2 üksikasjalike tegevusalade ja spetsiaalsete koondandmete järgi](#), 2023. Allikas: Eurostat.

⁵ Strathof et al. (2008); Mayer et al. (2018); Mion ja Ponattu (2019).

⁶ Muller et al. (2017).

⁷ Fontagné ja Yotov (2025). Eeldusel, et 75 % konkreetse tootmisharu kahepoolse kaubanduse kulude kõige edukamast vähenemisest realiseerus kõigi ühtse turu tööstusharude puhul.

⁸ ELi ja USA tööjõutootlikkuse erinevus oli 2023. aastal 22 %, mõõdetuna ostujõu pariteediga kohandatud SKP-ga töötatud tunni kohta. Euroopa Komisjon: 2025. aasta ühtse turu ja konkurentsivõime aruanne.

⁹ Enrico Letta aruanne „Palju rohkem kui turg“.

¹⁰ Puhta tööstuse kokkulepe: konkurentsivõime ja süsinikuheite vähendamise ühtne tegevuskava, COM(2025) 85.

¹¹ Mario Draghi aruanne „Euroopa konkurentsivõime tulevik – Euroopa konkurentsivõime strateegia“.

¹² Sauli Niinistö aruanne „Ühiselt turvalisem – Euroopa tsiviil- ja sõjalise valmisoleku tugevdamine“.

ebakindluse ja tururiskide eest. Eurooplased on üksteise peamised partnerid, vahetades liikmesriikide ja piirkondade vahel Euroopa tooteid ja teenuseid. Maailmas, kus valitsevad hiud, on ühtne turg maailmajao mõõtnes konkureerimiseks määrava tähtsusega ja äärmiselt oluline selle komisjoni juhtmõtte – konkurentsivõime kompassi – meetmete elluviimiseks¹³. Allesjäänud tõkete kõrvaldamine ja ühtse turu laiendamine parandab muu hulgas väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete (VKEde) ning uuenduslike ja kasvufirmade turulepääsu, ning tagab suurema valiku odavamate hindadega. Seda tuleb veelgi paremini ära kasutada. Selleks on vaja arendada Euroopa turgu, vähendades kaupade, teenuste, inimeste ja kapitali sujuvat liikumist takistavaid tegureid. Samuti nõuab see Euroopa väärtusahelate, investeerimismudelite ja juhtivate turgude tugevdamist ning olemasolevate vahendite (sealhulgas riigihangete) kasutamist. Tugev ühtekuuluvuspoliitika koos tõhusa ühtse turuga võib tagada tõelise kaasatuse kogu ELis, tagades kõigile võimaluse oma kodus edu saavutada.

On hädavajalik taaselustada lihtsa, õiglase ja sujuva ühtse turu visioon. Selle visiooni keskmes on leping ettevõtete ja kodanikega: vabam liikumine ühtsel turul ning suurem kaitse ja mõjuvõimu suurendamine Euroopa turul. See nõuab konkreetseid ja kiireid edusamme suurtes poliitikaprojektides, eelkõige seoses kapitali-, digitaal-, energia- ja telekommunikatsiooniturgudega, ning teostatavaid poliitikameetmeid, mida Euroopa, riiklikul ja piirkondlikul tasandil järgitakse ja jõustatakse. Kuigi selle poole on alati püüeldud, peab see muutuma nüüd järjepidevamaks reaalsuseks. Praegune ülemaailmne olukord nõuab poliitilist tahet allesjäänud tõkked lõplikult kõrvaldada: Euroopa, riiklik ja piirkondlik tasand peavad tagama nii iseenda kui ka teineteise vastutuse. Vaja on uut lähenemisviisi, et sel korral viidaks kõik põhjalikult ellu. Selleks ei ole vaja lisada uusi reegleid. Vajalikud on hoopis uued ambitsioonid ja pühendumus nende ellurakendamiseks. On aeg panna Euroopa turg toimima, on aeg valida Euroopa.

Uus Euroopa turu meetod

Käesolevas strateegias esitletakse uut lähenemisviisi meie Euroopa turu edasiarendamiseks. See koosneb järgmistest sammastest.

Vähem tõkkeid: ühised sihipärased jõupingutused kümne ühtset turgu kõige enam kahjustava tõkke (nn kümne kohutava tõkke) kõrvaldamiseks. Ühtset turgu seob pidevalt liiga suur hulk takistusi, mis mõjutavad negatiivselt kaubandust ja investeringuid¹⁴. Nende kõigiga tuleb tegeleda ja seda ka tehakse. Kuid me peame fookust hoidma. Seepärast teeme käesolevas strateegias ettepaneku käsitleda esmajärjekorras kümnet tõket, mis kahjustavad ühtset turgu kõige enam.

Ambitsioonikamad eesmärgid: uus lähenemisviis Euroopa teenuste turgude edendamisele. Ambitsioonikuse suurendamiseks ja kooskõla tagamiseks on vaja uudet lähenemisviisi Euroopa teenuste turgude elavdamiseks. Teenuste ühtsel turul on tungiv vajadus suurema dünaamika järele, tunnistades selle keskset rolli. Kavandatav sektoripõhine lähenemisviis keskendub konkreetsetele teenusesektoritele, mis võiksid anda suurimat majanduslikku lisaväärtust ning mis on rohe- ja digipöörde seisukohast olulised. Selleks on viimane aeg.

¹³ COM(2025) 30.

¹⁴ Euroopa Komisjon: iga-aastane ühtse turu ja konkurentsivõime aruanne, COM(2025) 26.

Suurem keskendumine: väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele (VKEd), sealhulgas uuenduslikele idu- ja kasvufirmadele. VKEd ja väikesed keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjad on nende seas, keda turu regulatiivne ja halduslik killustatus kõige rohkem mõjutab, ning nad saavad paremini integreeritud Euroopa turust kõige rohkem kasu. Käesolevas strateegias tuuakse välja mitmeid meetmeid, mis võimaldavad VKEdel oma Euroopa turgu maksimaalselt ära kasutada. Seda täiendab spetsiaalne idu- ja kasvufirmade strateegia.

Tõhusam digiüleminek: liikmesriigid ja EL peavad tegema koostööd. Digiüleminek võib toetada ühist haldamist ja anda hoogu äritegevusele ELis. Digivahendid võimaldavad seega ühtse turu optimaalset toimimist ning on poliitika tulemuslikuks ja tõhusaks rakendamiseks eriti olulised. See käib käsikäes Euroopa püüdlustega lihtsustamise poole.

Rohkem lihtsustamist: võtta viivitamata meetmeid liigse bürokraatia vähendamiseks ja asjade lihtsustamiseks. Käesolevale strateegiale lisatud koondpakett vastab ettevõtete ootustele: väikeste keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjate mõiste kasutuselevõtmine määruste kohandamiseks nende vajadusi arvestades, üleminek dokumendipõhiselt ühtselt turult andmepõhisele ühtsele turule ja erakorralise lahenduse pakkumine toodetele, millel on vaja turule pääseda. Peaksime püüdlema üldise lihtsustamise poole, millega kaasnevad väiksemad kulud, suurem tootlikkus ja ühtse turu parem toimimine, tagades samas oma kliima- ja kestlikkuseesmärkide ning sotsiaalsete kohustuste täitmise. Meil peavad olema lihtsad õigusnormid, mis hõlbustavad kasvu ja äritegevust ühtsel turul¹⁵. Meie ühtse turu juhtpõhimõtte peaks olema „üks sisse, 27 välja“.

Tõhusam rakendamine ja täitmise tagamine: Euroopa turu hea toimimine on ELi ja liikmesriikide ühine vastutus. See tugineb kokkulepitud poliitika arukale rakendamisele ja jõustamisele, mis nõuab tugevaid institutsioone ja õigusriigi põhimõtte järgimist. Kokkulepitud eeskirjade täitmise tõhus tagamine on endiselt väga oluline. See nõuab ennetavaid meetmeid uute tõkete tekitamise vältimiseks, ühist tööd eeskirjade tõlgendamisel ja kohaldamisel ning vajaduse korral õiguslikke parandusmeetmeid, et tagada stabiilne tegevuskeskkond, kus õigusakte kohaldatakse tõhusalt ja ühtlaselt, mis annab ELile ja selle liikmesriikidele konkurentsieelise. Samuti nõuab see otsustavaid täitemeetmeid, sealhulgas süsteemsemaid rikkumismenetlusi.

Suurem isevastutus: poliitilise ja riikliku kaasatuse suurendamine. Vajame suuremat riiklikku isevastutust ja kõigi valitsemistasandite osalejate suurt pühendumust. Liikmesriike julgustatakse vältima uute tõkete tekitamist (muu hulgas ELi õigusnormide siseriiklikku õigusesse ülevõtmisel) ning kõrvaldama regulatiivsed ja haldustõkked piirkondlikul ning riiklikul tasandil. Väga oluline on hinnata kavandatud riiklike meetmete vastavust liidu õigusele ning tagada nende meetmete läbipaistvus teiste liikmesriikide ja sidusrühmade jaoks.

Suurem koostoime: paradigma muutus ELi kulutustes. Praegu puudub otsene seos (investeeringutele keskenduvate) ELi kulutuste ja liikmesriikide regulatiivsete reformide vahel ühtse turu tõkete kõrvaldamiseks või Euroopa ärimudelite ja väärtusahelate edendamiseks. On olemas märkimisväärne potentsiaal kasutada ELi eelarvet hüppelauana ühtse turu poliitikaeesmärke edendavate riiklike reformide toetamiseks. See võiks anda hoogu ELi

¹⁵ Lihtsam ja kiirem Euroopa: teatis rakendamise ja lihtsustamise kohta, COM(2025) 47.

õigustiku senisest intensiivsemale rakendamisele, näiteks toetades investeringuid haldustakistuste kõrvaldamiseks, sealhulgas ELi ettevõtetele, töökohtadele ja komponentidele keskenduva toetuse kaudu.

Parem kaitse: toimimine kilbina ebaausate kaubandustavade vastu. Ühtse turu suurus, selle suutlikkus vapustustele vastu seista ning ranged sotsiaalsed, keskkonna- ja tarbijanormid kaitsevad ELi kodanikke ja ettevõtteid kasvava rahvusvahelise ebakindluse tingimustes. Kõrgetasemeline tarbijakaitse on hästi toimiva ühtse turu jaoks väga oluline ning see on vajalik, et tagada tarbijate usaldus, õiguskindlus ja võrdsed võimalused ettevõtetele. Seda arvestades on Euroopa turg, mida kaitseb vajaduse korral kaubanduse kaitsemeetmete tulemuslik kasutamine, tasakaalu ja vastupidavuse allikas, mis suudab kaitsta ELi ettevõtteid kaubandushäirete eest ja vähendada välissõltuvust, eriti kui seda toetab sisetarbimist ja investeringuid soodustav poliitika.

1. peatükk. Tõkete kõrvaldamine: jõupingutused nn kümne kohutava tõkke kõrvaldamiseks

Tuginedes sidusrühmadega peetud põhjalikele konsultatsioonidele,¹⁶ on komisjon kindlaks teinud ühtse turu kümme kohutavat tõket, millega käesoleva strateegia raames esmajärjekorras tegelema hakatakse. Sageli on need tõkked õiguspäraste poliitikaküsimuste soovimatu tagajärg. Tõkete kõrvaldamine ei sea seega kahtluse alla ühtse turu pühendumust kõrgetele kodanikke ja töötajaid kaitsvatele sotsiaalsetele ja keskkonnastandarditele.

1. ELi eeskirjade liigne keerukus

ELi poliitikal ja õigusaktidel on oluline roll ühtse turu loomisel ning selle atraktiivsuse tagamisel nii ettevõtete, investorite kui ka tarbijate jaoks. Väga sageli luuakse ühtne turg ühtsete eeskirjadega, mille kohaselt asendatakse 27 riiklikku eeskirja ühe kogu ELi hõlmava eeskirjaga. Kuid mõnikord võib ELi õigustik muutuda keerukaks ja kattuvaks, mille tagajärjel tekivad suured nõuete täitmisega seotud kulud või muu halduskoormus, mida saaks vältida. Selle probleemi lahendamiseks teeb komisjon tihedas koostöös asjaomaste sidusrühmadega kogu ELi õigustiku stressiteste. Selle tulemusena pakume välja mitu lihtsustamise koondpaketti, millest üks võetakse vastu paralleelselt käesoleva strateegiaga. See neljas koondpakett vähendab ELi ettevõtete koormust, laiendades VKEde suhtes kohaldatavaid erandeid väikestele keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjatele, kaotades kohustuse esitada toote nõuetele vastavuse dokumendid paberikandjal, andes ettevõtetele võimaluse esitada kasutusjuhendeid digitaalselt ja pakkudes lahendust toodete jaoks, mis standardite puudumise tõttu turule ei pääse. Järgnevad täiendavad koondettepanekud, sealhulgas digivaldkonna koondõigusakt, mille eesmärk on lihtsustada ühtset turgu käsitlevaid õigusakte ka digivaldkonnas, ja keskkonnaalane koondõigusakt, et hõlbustada eelkõige tootja laiendatud vastutuse kohustuste täitmist viisil, mis ei tekita uusi turutõkkeid. Konkurentsivõime kontroll, mis on mõjuhinnangu keskne osa, väldib ka uute ELi õigusaktidega uute tõkete loomist, täiendades tõkete kõrvaldamist riiklikul tasandil, kuna toimiv ühtne turg on meie konkurentsivõime tugevdamise võti.

¹⁶ [Ühtse turu strateegia konsultatsioonitegevuse kokkuvõtlik aruanne.](#)

Reguleerivate asutuste ja ametite arvu kasv ning rohkus võib suurendada nõuete ebaühtlust ning menetluste keerukust. Ametiasutuste ja liikmesriikide vahelise sidususe ja kooskõla suurendamine toetaks tõhusamat ja vähem koormavat järelevalvet turuosaliste üle ning asjakohaste eeskirjade kohaldamist¹⁷.

Tulevastes seadusandlikes algatustes, nii uutes kui ka kehtivate ELi õigusaktide uutes versioonides, püütakse kehtestada lihtsamaid eeskirju. Üks näide on ELi riigihanke-eeskirjad, mille eesmärk on edendada läbipaistvust ning tööde, toodete ja teenuste piiriüleseid hankeid. Mõne sellise eeskirja keerukuse ja killustatuse tõttu ei soovi avaliku sektori hankijad siiski kõiki vahendeid kasutada ega ettevõtteid piiriülestes hangetes osaleda ning seega ei saa riigihankelepingute strateegiliste investeeringute võimalust kasutada.

Lihtsate ja ühtlustatud eeskirjade kehtestamine on eriti oluline peamistes strateegilistes sektorites, nagu kaitse. Geopoliitilist olukorda arvesse võttes on vaja kehtivaid eeskirju ja menetlusi kiiresti lihtsustada ning kooskõlastada, et vähendada Euroopa kaitseturu killustatust, hõlbustada vajalikke investeeringuid ja suurendada pikas perspektiivis Euroopa kaitsetööstuse valmisolekut. Selle saavutamiseks (nagu on sätestatud ühises valges raamatus „Euroopa kaitsevalmidus 2030“) peavad liikmesriigid tegema suuri investeeringuid kaitsevõimesse ja hankima kaitstesüsteeme, et kõrvaldada lüngad kriitilise tähtsusega võimetes. ELi kaitseturgu iseloomustab mastaabisäästu puudumine, kuna riiklikud osalejad tegutsevad sageli peamiselt riigisisestel turgudel, pikaajaline alarahastamine, ebatõhusus ja sõltuvus ELi-välistest tarnijatest¹⁸. Täielikult toimiva kogu ELi hõlmava kaitsetööstuse varustuse turu saavutamine, kus liikmesriigid usaldavad hankeid, allhankeid ja oste teistest liikmesriikidest samamoodi nagu enda liikmesriigist, tagaks juurdepääsu kaitsetööstustele toodetele, komponentidele ja varuosadele, tagades kriisi ajal varustuskindluse. See aitab suurendada Euroopa julgeolekut, kaitsevõimet ja autonoomiat. Peale selle on juhtivate turgude loomiseks vaja ühiseid ja piiriüleseid hankeid. 2026. aastaks kavandatud kaitsevarustuse ja tundliku julgeolekuvarustuse hankeid käsitleva ELi direktiivi läbivaatamisel võetakse arvesse konkurentsivõime kompassi soovitus kehtestada Euroopa eelistamise nõue, mis on võimalik ainult toimival kogu ELi hõlmaval kaitsetööstuse varustuse turul, mis võimaldab võrdseid tingimusi ja ausat konkurentsi ELi ettevõtete vahel.

Ehitussektoris tekitab ühtlustatud hinnavälise kriteeriumide puudumine ELi riigihangetes ebakindlust ja märkimisväärset halduskoormust ettevõtetele, kes soovivad osaleda hangetes mitmes riigis. Kuigi mõned liikmesriigid on kehtestanud nõuded CO₂ heite vähendamiseks selliste oluliste materjalide puhul nagu teras ja tsement, on teised riigid piirdunud vabatahtlike soovitustega, millel puuduvad või on olemas erinevad konkreetset eesmärgid. See vastuolu muudab ettevõtete (eelkõige vähese CO₂ heitega tooteid pakkuvate VKEde) jaoks pakkumismenetlustes orienteerumise ja eri turgudel pakutavate võimaluste kasutamise keeruliseks.

Meetmed

- Võtta tarbetu koormuse vähendamiseks ja poliitikaeesmärkide tõhusa rakendamise tagamiseks vastu lihtsustamise koondpaketid, nagu digivaldkonna koondõigusakt, mille eesmärk on ühtlustada ja lihtsustada ELi digiõigustiku teatavaid elemente, ning

¹⁷ Mario Draghi aruanne: „Euroopa konkurentsivõime tulevik – Euroopa konkurentsivõime strateegia“.

¹⁸ Nagu on märgitud ühises valges raamatus „Euroopa kaitsevalmidus 2030“ (JOIN(2025) 120), on esimene samm koondõigusakti ettepanek 2025. aasta juuniks.

koondõigusakt tootja laiendatud vastutuse kohustuste täitmise lihtsustamiseks (pooleliolev tegevus).

- Konkurentsivõime kontrollid mõju hindamise etapis, et tagada ühtse turu järjepidevus ja edasine innovatsioon (pooleliolev tegevus).
- Ühtse turu valdkonnaga tegelevate riiklike ja Euroopa asutuste kontrollimine, pidades silmas õiguse tõhusat kohaldamist (2026. aasta I kvartal).
- Riigihangete raamistiku muutmine eesmärgiga tsentraliseerida ja ühtlustada selle killustatud ja keerukaid sätteid ning lõimida kestlikkuse, vastupanuvõime, sotsiaalsete ning teatavates tehnoloogiates ja strateegilistes sektorites Euroopa eelistamise kriteeriumide kasutamist ELi riigihangetes, tagades sealjuures konkurentsivõimelised pakkumused (2026).
- Kaitsevarustuse ja tundliku julgeolekuvarustuse hankeid käsitleva direktiivi¹⁹ muutmine kooskõlas riigihangete raamistiku läbivaatamisega, et lihtsustada ja ühtlustada kaitsealaste riigihangete eeskirju ja menetlusi ning võtta arvesse võimalikku Euroopa eelistamist (2026).

2. Liikmesriikide isevastutuse puudumine ühtsel turul

ELi ettevõtted ja kodanikud teatavad pidevalt riiklikest eeskirjadest, mis piiravad ebaproportsionaalselt aluslepingutega tagatud põhivabadusi või tekitavad ühtsel turul majanduslikult kahjulikke tõkkeid. Riiklikes eeskirjades ei võeta sageli piisavalt arvesse ELi põhimõtteid ja õigusraamistikke. Liikmesriigid tekitavad tõkkeid ja killustavad ühtset turgu ka liidu õiguse puuduliku ülevõtmise, vale, tarbetult lahkneva või koormava rakendamise (ülereguleerimise) tõttu.

Ühine vastutus ning ühtse turu seadmine poliitiliseks prioriteediks ja selle eeskirjade jõustamine on olulisemad kui kunagi varem. Seepärast kutsub komisjon liikmesriike üles nimetama oma peaministri või presidendi kantseleis ametisse kõrgetasemelise ühtse turu šerpa, kellel on volitused valitsuse kõigi osade suhtes. Šerpa peaks edendama ühtse turu eeskirjade kohaldamist ning tal peaks olema aktiivne roll ühtse turu riiklike regulatiivsete ja haldustõkete ennetamisel ning kõrvaldamisel. Samuti peaksid šerpad tegema omavahel koostööd, et kiirendada tõkete kõrvaldamist kogu ühtsel turul. Koostöö hõlbustamiseks kutsub ühtse turu eest vastutav komisjoni juhtiv asepresident või tema esindaja kõrgetasemelisi ühtse turu šerpasid regulaarselt kohtuma.

Poliitilist tugevdamist on vaja ka ühtse turu normide täitmise tagamise rakkerühma²⁰ mõjuvõimu suurendamiseks. Iga-aastane kõrgetasemeline poliitiline kohtumine, kus osalevad ühtse turu eest vastutavad liikmesriikide ministrid, kõrgetasemelised ühtse turu šerpad ja ühtse turu eest vastutav komisjoni juhtiv asepresident, annab ühtse turu normide täitmise

¹⁹ Direktiiv 2009/81/EÜ.

²⁰ Ühtse turu normide täitmise tagamise rakkerühm ühendab liikmesriikide talitusi ja komisjoni ning keskendub selliste konkreetsete tõkete kõrvaldamisele, mis piiravad ühtsest turust kasu saada soovivate kodanike, ELi ettevõtete ja füüsilisest isikust ettevõtjate ühtse turu vabadusi. Lisateavet ühtse turu normide täitmise tagamise rakkerühma kohta leiate 5. peatükist. Ühtse turu eeskirjade järgimise tagamine ja [ühtse turu normide täitmise tagamise rakkerühma veebisait](#).

tagamise rakkerühma tööle strateegilise suuna ja poliitilise toetuse ühiselt kindlaksmääratud lahenduste rakendamisele tõkete kõrvaldamiseks²¹.

Keegi ei saa takistada uute tõkete loomist ühtsel turul tõhusamalt kui liikmesriigid.

Liikmesriikide ülesanne on tagada riiklike õigusaktide vastavus ühtse turu eeskirjadele juba algetapis ning luua kodanikele ja ettevõtjatele tingimused ühtse turu eeliste täielikuks ärakasutamiseks. Ühtne turg on olulisem kui kunagi varem ning oluline on hinnata põhjalikult kõigi riiklike eeskirjade eelnõude proportsionaalsust ja kasutada paremini ELi tasandi teavitamismehhanisme²². Aastatel 2022–2024 tekitas aga ligikaudu 15 % teadetest riiklike eeskirjade või nende eelnõude kohta komisjonis muret, kuna leiti, et need võivad tekitada tõkkeid või ühtset turgu killustada, mis tõi kaasa dialoogid komisjoni ja asjaomaste liikmesriikide vahel²³. Liikmesriike kutsutakse üles tegema komisjoniga koostööd olemasolevate mehhanismide potentsiaali täieliku ärakasutamise tagamiseks ja kavandatud riiklike meetmete proportsionaalsuse põhjaliku hindamise tegemiseks, et võimaldada komisjonil, teistel liikmesriikidel ja sidusrühmadel osaleda ettevalmistava töö käigus teabevahetuses, et vältida uue ebaproportsionaalse tõkke tekkimist. Lisaks sellele hindab komisjon, kas seni teatamiskohustusega hõlmamata valdkondades on ühtne turg rohkem killustatud ja kas teatamiskohustuse puudumine takistab märkimisväärselt ühtse turu sujuvat toimimist. 2026. aasta lõpus teeb komisjon olukorrast kokkuvõtte ja otsustab selle põhjal, kas pakkuda välja seadusandlikud meetmed lünkade kõrvaldamiseks ning ennetusjuhtimise tugevdamiseks.

Komisjon lisab õigusriigi olukorda käsitlevasse aastaaruandesse ka ühtse turu mõõtme ning teeb liikmesriikide ja sidusrühmadega koostööd piiriülelsete tegutsevaid ettevõtteid, eelkõige VKEsid mõjutavate õigusriigiga seotud probleemide lahendamiseks.

Liikmesriik kehtestab sertifitseerimissüsteemi ettevõtjatele, kes soovivad paigaldada taastuvenergiaseadmeid või parandada hoonete energiatõhusust, et nende teenuste saajad saaksid avaliku sektori finantstoetust. Viimastel aastatel on hoonete renoveerimiseks ja taastuvenergiaseadmete paigaldamiseks võetud mitmesuguseid riigiabimeetmeid, mis nõuavad sageli selle konkreetse sertifikaadiga ettevõtja sekkumist. Seega on sellest saanud tingimus juurdepääsuks olulisele osale selle liikmesriigi hoonete renoveerimise turust. Sertifitseerimissüsteem sisaldab mitut tingimust, mis lähevad taastuvenergia direktiiviga ühtlustatud tingimustest kaugemale ja tekitavad ulatuslikke juurdepääsuprobleeme ettevõtetele, kes ei ole selles liikmesriigis registreeritud.

Meetmed

- Kutsuda kokku kõrgetasemeliste ühtse turu šerpade esimene kohtumine (2025. aasta IV kvartal).
- Korraldada ühtse turu normide täitmise tagamise rakkerühma esimene iga-aastane kõrgetasemeline poliitiline kohtumine (2025. aasta IV kvartal).

²¹ Näiteks ei ole ühtse turu normide täitmise tagamise rakkerühma liikmed seni suutnud veenda oma kolleege vastutavatest institutsioonidest võtma kasutusele piisaval hulgal häid tavasid eesmärgiga lihtsustada kõigil ettevõtetel pangakonto avamist oma liikmesriigis. Praegu on viiest parimast tavast liikmesriigi kohta rakendatud kokku 40 %, kaalumisel on 22 % ja 24 % ei võeta arvesse (13 % kohta teave puudub). Kõrgetasemeline poliitiline kohtumine peaks suurendama pakutud lahenduste kasutuselevõttu.

²² Vt lisateavet ennetusvahendite kohta 5. peatükist. Ühtse turu eeskirjade järgimise tagamine.

²³ Põhineb komisjoni statistikal ühtse turu läbipaistvuse direktiivi (direktiiv (EL) 2015/1535) ja teenuste direktiivi (direktiiv 2006/123/EÜ) kohaste teadete kohta.

- Ettepanek võtta vastu ühtse turu tõkete ennetamise õigusakt (vajaduse korral 2027. aasta III kvartalis, tuginedes olemasolevate ennetusvahendite toimimise hindamisele).

3. Ettevõtte asutamise ja tegutsemise keerukus

Ettevõtete loomine ja nende tegutsemine kogu ELis on endiselt keeruline ja kulukas, kuna õigusnormid on liikmesriigiti killustatud. Ettevõtted, eelkõige idufirmad, juhvivad tähelepanu eeskirjade killustatusele kogu ELis ning rõhutavad, et ettevõtete asutamise ja neisse investeerimise menetlused ei ole piisavalt digitaalsed, lihtsad ja kiired, mis takistab ettevõtete edukat laienemist ELis. Nii Letta kui ka Draghi aruandes toetatakse igati võimalust luua 28. õiguskord,²⁴ mis on suunatud ettevõtete tegutsemisele kogu ühtsel turul: see võimaldaks ambitsioone ja innovatsiooni. Euroopa tasandil kehtiv 28. õiguskord võiks pakkuda progresseeruvat ja moodulitest koosnevat ühtset eeskirjade kogumit. See hõlmaks ELi õigusraamistikku, mis põhineks vaikimisi digitaalsetel lahendustel, ning aitaks ettevõtetel ületada tõkkeid ühtsel turul oma tegevuse alustamisel ja tegutsemisel. Selleks lihtsustatakse kohaldatavaid eeskirju ja vähendatakse ebaõnnestumistega kaasnevaid kulusid, käsitledes vastavate õigusvaldkondade (sh maksejõuetus-, töö- ja maksuõiguse) asjakohaseid aspekte. Uuritakse võimalust võimaldada ettevõtetel Euroopas kiiremini (ideaaljuhul 48 tunni jooksul) tegevust alustada, lähtudes Enrico Letta nägemusest „Euroopa äriõiguse koodeksi“ kohta.

Ettevõtete üleminek uuele ettevõtjate põlvkonnale loob võimalusi ja säilitab töökohti. Ettevõtete üleminek – ettevõtte üleandmine uuele omanikule, sageli koos uue juhtkonnaga – võib olla keeruline ja peab vastama iga liikmesriigi konkreetsetele eeskirjadele. Ettevõtete ülemineku maht Euroopas kasvab, kuid ettevõtete ülemineku raamistik ei lahenda piisavalt olemasolevaid probleeme²⁵.

Kasvav ettevõtte otsustab rajada püsiva tegevuskoha veel kolmes liikmesriigis, et meelitada ligi kohalikke kliente. Selleks peab ettevõtte kõigepealt hindama ja mõistma iga liikmesriigi äriühinguõigust, kehtestama igale ettevõttele erineva riikliku õigusliku vormi ning kohandama iga ettevõtte organisatsioonilist struktuuri riiklike nõuete järgi. Kui keelebarjäär ja erinevused liikmesriigi õigussüsteemis on märkimisväärsed, võib ettevõttel tekkida vajadus väliskonsultandi või advokaadi palkamiseks, mis põhjustab märkimisväärsed viivitusi, kulusid ja halduskoormust, eelkõige VKE jaoks.

Meetmed

- Kehtestada ühised eeskirjad, et hõlbustada ettevõtete digitaalset asutamist ja nende tegevust kogu ühtsel turul (seadusandlik ettepanek „28. režiimi“ kohta – 2026. aasta I kvartal).
- Vaadata läbi komisjoni soovitus ettevõtete ülemineku kohta²⁶ (2025. aasta IV kvartal).

4. Kutsekvalifikatsioonide tunnustamine

²⁴ ELi konkurentsivõime kompass, COM(2025) 30.

²⁵ Hinnang ettevõtete ülemineku raamtingimustele liikmesriikides, VKEde saadikute võrgustik, <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/60694>.

²⁶ 94/1069/EÜ: komisjoni 7. detsembri 1994. aasta soovitus väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete ülemineku kohta.

Ühtne turg loob ainulaadse raamistiku inimeste liikumiseks koos nende oskuste ja kvalifikatsioonidega. Mida kiiremini toimub kutsekvalifikatsiooni tunnustamine, seda lihtsam on kodanikel teistes liikmesriikides töötada ja teenuseosutajatel piiriüleselt tegutseda. Liidu õigus näeb ette, et liikmesriigid tunnustavad vastastikku teises ELi liikmesriigis omandatud kutsekvalifikatsioone, mida reguleeritud teenuste alaliseks osutamiseks nõutakse. Ülemaailmse konkurentsivõime säilitamiseks peab EL tugevdama oma suutlikkust talente ligi meelitada ja hoida, mis võib aidata kõrvaldada oskuste nappust tööturul. Kolmandate riikide kodanikud seisavad siiski endiselt silmitsi oluliste tõketega töötamisel kutsealadel, kus neil on olemas kvalifikatsioon.

Pikad ja keerulised tunnustamismenetlused takistavad ELi kodanikel teistes liikmesriikides oma kutsealal tegutsemist. See võib sundida neid madalama kvalifikatsiooniga ametikohtadele ja süvendada praeguste demograafiliste suundumuste mõju tööturule. Digiprotsessid võivad praegu liiga sageli paberipõhiseid tunnustamismenetlusi kiirendada. Euroopa Kontrollikoja hiljutise aruande kohaselt nägi ainult kaks liikmesriiki ette täielikult elektroonilise tunnustamismenetluse või e-posti kasutamise ilma täiendavaid füüsilisi dokumente taotlemata²⁷.

Automaatsed tunnustamismenetlused võimaldavad kutsekvalifikatsioone kiiremini ja tõhusamalt tunnustada, kuid nende kohaldamisala piirdub vaid mõne kutsealaga, eelkõige tervishoiuteenuste valdkonnas. Automaatsete tunnustamismenetluste ulatuse laiendamine näiteks olemasolevate ühiste koolitusraamistike abil võib muuta kutsekvalifikatsioonide tunnustamise kiiremaks ja tõhusamaks. Oskuste liit²⁸ kuulutas töötajate liikuvuse takistuste kõrvaldamiseks välja oskuste ülekantavuse algatuse.

Tehnoloogiaettevõtte ei saanud palgata piiriüleselt teisest liikmesriigist pärit kõrgelt kvalifitseeritud tehnikut, kuna tunnustamismenetlused olid pikad ja kuna nõuti tehniku päritoluriigis omandatud kvalifikatsiooni tõendavate dokumentide kinnitatud tõlkeid.

Meetmed

- Uurida ELi õigusakte, et kõrvaldada töötajate liikuvuse takistused.
- Muuta kutsekvalifikatsiooni tunnustamise menetlused digivahendite laialdasema kasutamise abil kiiremaks ja tõhusamaks (2026. aasta IV kvartal).
- Hõlbustada kutsekvalifikatsiooni tunnustamist, laiendades automaatse tunnustamise süsteeme, näiteks ühiste koolitusraamistike kaudu (2026. aasta IV kvartal).
- Uurida ELi õigusakte, et kehtestada ühised eeskirjad kolmandate riikide kodanike kvalifikatsioonide ja oskuste tunnustamiseks ja valideerimiseks (2026. aasta IV kvartal).

5. Pikad viivitused standardite kehtestamisel, mis mõjuvad kahjulikult innovatsioonile ja konkurentsivõimele

Standardid²⁹ on innovatsiooni kandjad ning vastupidava, roheline ja digitaalse ühtse turu alus. Need tagavad õiguskindluse, hõlbustavad uute tehnoloogiate kättesaadavust ja

²⁷ Euroopa Kontrollikoda: „Kutsekvalifikatsioonide tunnustamine“; eriaruanne 10/2024.

²⁸ COM(2025) 90.

²⁹ St harmoneeritud standardid ja muud liidu õigust toetavad Euroopa standardid.

suurendavad ELi ettevõtete ülemaailmsed konkurentsivõimet. Meie standardimisraamistikul on aga raskusi turu- ja poliitikavajaduste rahuldamisega, eelkõige seoses õigeaegsuse, kaasatuse ja standarditele juurdepääsuga. Ettevõtted seisavad silmitsi ühtlustatud standardite puudumise või liiga hilise kättesaadavusega, mis tekitab kulusid ja ebakindlust, kahjustab nende konkurentsivõimet ja aeglustab uute tehnoloogiate kasutuselevõttu ühtsel turul. Komisjon püüab muuta ELi ühtlustatud standardite raamistiku tulevikukindlaks, vaadates läbi standardimismääruse. See suurendab standardimisprotsessi kiirust ja paindlikkust, tagab sidusrühmade juhitava protsessi sidusrühmade (eelkõige idufirmade, VKEde, kodanikuühiskonna ja akadeemiliste ringkondade) tasakaalustatuma osalemisega, parandab juurdepääsu standarditele ja tugevdab ELi rolli ülemaailmse standardite kehtestajana. Samuti aitab see kaasa ühtse turu keskmes oleva tooteid käsitleva ELi õigusraamistiku tõhusale toimimisele. Standardimise tihe sidumine liidu teadusuuringute ja innovatsiooni alaste jõupingutustega, sealhulgas metroloogiaalgatusega kehtestatud põhimõõtühikutega, aitab kaasa teenuste ja toodete vabale ringlusele.

Samal ajal võimaldab vastu võetud koondpakett koos selle strateegiaga komisjonil kehtestada ühtsed kirjeldused, mida ettevõtjad saavad õiguslikele nõuetele vastavuse tõendamiseks kasutada, kui kehtiv standardimissüsteem tulemusi ei anna.

Ettevõtte töötab välja tiptasemel mehitamata õhusõiduki süsteeme, mis peavad alates 2023. aastast vastama nende projekteerimise, tootmise, hooldamise ja käitamise õiguslikele nõuetele. Komisjon on palunud Euroopa standardiorganisatsioonidel töötada välja harmoneeritud standardid, mis aitaksid ettevõtetel neid nõudeid rakendada. Kuid seni on töötatud välja ainult üks ja seitsmega veel tegeletakse. Nende standardite puudumisel on ettevõtte pidanud läbi viima kulukama vastavushindamise, mis tekitab õiguskindlusetust ja halduskoormust. Vastasel juhul oleks saanud need kulud innovatsiooni investeerida.

Meetmed

- Võimaldada komisjonil kehtestada vajaduse korral ühtsed kirjeldused (koos strateegiaga vastu võetav koondõigusakti ettepanek).
- Standardimismääruse läbivaatamine (seadusandlik ettepanek – 2026. aasta II kvartal).

6. Pakendamist, märgistamist ja jäätmeid käsitlevate eeskirjade killustatus

Toodete märgistus annab tarbijatele olulist teavet ohutuse, kestlikkuse ja toiteväärtuste kohta. Kuid märgistamisega seotud erinevad riiklikud nõuded raskendavad kauplemist kogu ühtsel turul. Erinevad nõuded sunnivad tootjaid töötama välja toote eri versioone eri turgude jaoks või tooteid teises riigis müümiseks ümber märgistama või isegi ümber pakkima. Märgistamisnõuete rohkus suurendab ka tarbijatele esitatava teabe keerukust.

Märgistamiseeskirjade koostamisel tuleb tagada tasakaal tarbija jaoks selge sõnastuse ning turutõkete ja valdkonna koormuse vähendamise vahel. Seda tasakaalu püütakse saavutada mitme algatusega. Uues pakendite ja pakendijäätmete määruses on ette nähtud ühtlustatud pakendimärgistuse loomine tarbijatele jäätmete sortimise jaoks, mida täpsustatakse rakendusaktidega. Komisjon vaatab tekstiiltoodete märgistamise määruse läbi, et muuta kohaldatavad eeskirjad selgemaks, kõrvaldada killustatus ja võimaldada rohelisatasa füüsilisel ja digitaalsel märgisel oleva täielikult ühtlustatud ja tervikliku märgistussisu kaudu. Pikemas perspektiivis on tarbijate juurdepääsu hõlbustamiseks märgistele ja ettevõtjate jaoks nõuete täitmise lihtsustamiseks hea lahendus andmekandjal (nt ruutkoodil) põhinev digitaalne

märgistamine, kuigi oluline teave, näiteks ohutusjuhised, tuleks siiski tootele trükkida. Digimärgised on osa digitaalsest tootepassist³⁰ (tootega seotud teabe digikonteinerist), mis on juba ette nähtud näiteks uues ehitustoodete määruses.

Peame looma jäätmete ühtse turu. Tootja laiendatud vastutuse süsteemide peamine eesmärk on nõuda tootjatelt, et nad kataksid oma toodete olelusringi lõpus toimuva käitlemise kulud ning aitaksid seega kaasa ringlussevõtule ja ringlusele. Tootja laiendatud vastutuse süsteemide teatavad omadused on aga muutunud üheks takistusest, millest ELis piiriüleselt tegutsevad ettevõtted kõige sagedamini teada annavad. Kuigi tootja laiendatud vastutuse süsteemid tulenevad sageli ELi õigusaktidest, on liikmesriikides loodud tootja laiendatud vastutuse süsteemid põhimõtete ja nõuete ühtsuse puudumise tõttu väga erinevad, õiguslikult keerukad ning tekitavad ettevõtetele suure halduskoormuse. Eelkõige VKEde jaoks on riiklikud registreerimis- ja aruandlusnõuded, sealhulgas kohustus määrata volitatud esindajad eraldi iga liikmesriigi jaoks, kus tootja tooteid turule toob, tõeline takistus eurooplaseks saamisel. Peale selle on jäätmete, teiste materjalide ja kõrvalsaaduste ühtset turgu killustanud kogu ELi hõlmavate kriteeriumide, mille alusel jäätmed lakkavad olemast jäätmed ja kõrvalsaaduste staatuse süsteemi (millega kehtestatakse tingimused, mille alusel ained või esemed lakkavad olemast jäätmed ja neid võib käsitada toodetena) piiratud areng. Liikmesriigid on võtnud riiklikud või piirkondlikud kriteeriumid, mille alusel jäätmed lakkavad olemast jäätmed, vastu omavahel kooskõlastamata ning nende vastastikune tunnustamine ei ole lihtne. Jäätmete lähteainete piiriülest vedu ringlussevõturajatistesse ja ringlussevõetud tooraine vedu ELis tuleb veelgi hõlbustada ja kiirendada, vähendades killustatust. Kõrvalsaaduste ühtlustatud ELi määratluse puudumine takistab samuti tootmisprotsesside ringlust.

Valgustusseadmete müümiseks kogu ELis peab ettevõtte täitma tootja laiendatud vastutuse kohustusi korraga kolmes kategoorias: pakendid, elektroonika- ja elektriseadmed ning patareid ja akud. Kolmes suures liikmesriigis müümiseks peab ettevõtte hankima tootja laiendatud vastutuse süsteemide jaoks 16 erinevat registreeringut, suhtlema kümne asutusega, järgima eraldi pikki protsesse, millel on erinevad nõuded, ning maksma eraldi haldus- ja registreerimistasusid. Pärast registreerimist kohaldatakse iga süsteemi puhul erinevaid aruandluskohustusi ja -sagedusi.

Meetmed

- Ühtlustada märgistamiseeskirju valdkondlike õigusaktide kaudu ja hõlbustada digitaalsete märgistamislahenduste kasutuselevõtmist digitaalse tootepassi kaudu (digitaalse tootepassi järkjärguline kasutuselevõtmine, sealhulgas võimalik lisamine uue õigusraamistiku läbivaatamise kaudu 2026. aasta II kvartalis).
- Kõrvaldada tootja laiendatud vastutuse süsteemidest põhjendamatud volitatud esindamise nõuded ja vähendada aruandluskohustusi, lastes muu hulgas esitada aruandeid vaid kord aastas (koondõigusakti ettepanek – 2025. aasta IV kvartal).
- Vähendada erinevatest riiklikest tootja laiendatud vastutuse süsteemidest tulenevat killustatust täiendava ühtlustamise, lihtsustamise ja digiteerimise kaudu, sealhulgas digitaalse ühtse kontaktpunkti kaudu teabe, registreerimise ja aruandluse jaoks (osana

³⁰ Digitaalne tootepass võeti esmakordselt kasutusele kestlike toodete ökodisaini määrusega. See toimib digitaalse teabekandjana ja sellele pääseb juurde tootele paigaldatud ruutkoodi kasutades, vältides nii vajadust mahukate paberdokumentide järele. Selle tehniline rakendamine on praegu pooleli ja see peaks hakkama esimeste tootekategooriate puhul toimima 2026. aastal. Lisateavet leiate digiteerimist käsitlevast peatükist.

seadusandlikust ettepanekust võtta vastu ringmajanduse õigusakt³¹ – 2026. aasta IV kvartal).

- Reformida kriteeriume, mille alusel jäätmed lakkavad olemast jäätmed ja mille alusel need kõrvalsaadusteks liigitatakse, ning luua ühtsel turul ühtlustatum ja lihtsam raamistik, mille alusel need vastavalt liigitatakse. Lihtsustada kogu ELi hõlmavate kriteeriumide, mille alusel jäätmed lakkavad olemast jäätmed, kasutuselevõtmist ja võimaldada selliste kriteeriumide vastuvõtmist prioriteetsete jäätmete lähteainete puhul. Hõlbustada ringlussevõtuks kasutatavate jäätmete lähteainete piiriülest vedu (osana seadusandlikust ettepanekust võtta vastu ringmajanduse õigusakt – 2026. aasta IV kvartal).

7. Aegunud ühtlustatud toote-eeskirjad ja nõuetele mittevastavus

Tooteid käsitlev ELi õigusraamistik on oluline eelis ühtsel turul, kus ühtlustatud eeskirjad võimaldavad viia turule laia tootevalikut, kaitstes samas tarbijat. See tugineb i) põhimõttepõhistele tooteid käsitlevatele ühtlustatud õigusaktidele (nn uus õigusraamistik)³² koos ii) standardite süsteemiga, mis hõlbustab nõuetele vastavuse tõendamist ja toetab innovatsiooni, ning iii) turujärelevalvesüsteemiga, mis tagab nõuetele vastavuse ja tarbijakaitse. Need poliitikasambad loovad võrdsed tingimused ja tugeva konkurentsi, mis tagab Euroopa pikaajalise konkurentsivõime. Sellega kehtestatakse ka selliste poliitikaalgatuste struktuur nagu digiüleminek ja rohepööre. Kuigi see raamistik on osutunud edukaks, vajab see parandamist³³. Esiteks on riski hõlmavatele toodetele koordineeritud ja tõhusa kogu ELi hõlmava reageerimise tagamiseks vaja ühtlustatud kaitsemenetlusi, tagades kiired jõustamismeetmed kogu liidus, kui mõnes liikmesriigis on kindlaks tehtud riske. Teavitatud vastavushindamisasutustele on vaja kehtestada selged ja täpsed nõuded ning õigeaegsed menetlused, et ebapiisavate tavadega paremini tegeleda. Teiseks ei kirjeldata uues õigusraamistikus praegu toodete ringlusega tegelevate ettevõtjate kohustusi. Selline täpsustamine hõlbustaks nõuete täitmist ja pikendaks toote olulusringi. Ja lõpuks peavad tooteid käsitlevad ELi õigusaktid digilahendused täielikult omaks võtma. Praegune tuginemine traditsioonilistele paberipõhistele dokumentidele on aegunud. Tulevikus võimaldab digitaalne tootepass juurdepääsu kõigile tooteid käsitlevate ELi õigusaktide alusel nõutavatele olulistele dokumentidele.

Kuigi tooteraamistik hõlbustab toodete sujuvat ringlust ühtsel turul, tuleb seda kuritarvitamise eest kaitsta. Mujalt maailmast Euroopa turule sisenevate toodete suure mahu tõttu ei ole võimalik tolli- ja turujärelevalvekontrolli abil täielikku nõuetele vastavust tagada. Tolliasutused, mis on piiril esimene kaitseliin, on üle koormatud – eelkõige e-kaubanduse

³¹ Ringmajanduse õigusakti ettevalmistamist toetavad arutelud ringmajanduse teemal peetavas puhta tööstuse dialoogis, milles keskendutakse konkreetsetele ühtsele turule.

³² Uus õigusraamistik põhineb kahel olulisel 2008. aasta õigusaktil: otsus nr 768/2008/EÜ, milles esitatakse tooteid käsitlevate ELi õigusaktide näidis, ja määrus (EÜ) nr 765/2008, mida 2019. aastal täiendati ja mis osaliselt turujärelevalve määrusega asendati. Määrusega (EÜ) nr 765/2008 on kehtestatud akrediteerimist ja CE-vastavusmärgist käsitlevad eeskirjad. Selle mudeliga kooskõlla viidud 29 õigusaktiga reguleeritakse mitmesuguseid tootekategooriaid, nagu mänguasjad, lõhkeained, meditsiiniseadmed, mõõtevahendid, väetised, laevavarustus, droonid ning patareid ja akud. Uus õigusraamistik toetab ligikaudu 80 % tööstustootmisest ja 74 % ELi-sisese tootmisest.

³³ Uue õigusraamistiku hinnang, SWD(2022) 364.

kaudu toimuva impordi tõttu, mis moodustab 97 % kõigist tollideklaratsioonidest³⁴. Teine kaitseliin – turujärelevalvesüsteem,³⁵ mis kuulub samuti liikmesriikide pädevusse – on samuti tohtu surve all³⁶. Kolmandatest riikidest sisenevate ohtlike, võltsitud või nõuetele mittevastavate toodete plahvatuslikult kasvav maht võib tarbijad ohtu seada ja põhjustada neile märkimisväärsed terviseriske, avaldada negatiivset mõju keskkonnale ning panna seaduslikud ettevõtted ebasoodsasse olukorda. Tarbijad ise peavad ebausaldusväärsed internetimüüjaid üheks suurimaks probleemiks, millega nad internetis silmitsi seisavad. Mõnes sektoris näitavad uuringud, et kuni 100 %³⁷ teatavate e-kaubanduse platvormide toodetest ei vasta nõuetele. Praeguses turujärelevalvesüsteemis puuduvad ressursid ja asjatundlikkus ning nende probleemide tõhusaks lahendamiseks on süsteemi struktuur liiga killustatud.

Kõige kahjulikumate toodete sihikule võtmiseks on eriti oluline suutlikkus ressursse koondada, teavet vahetada ja prioriteete seada. Käimasoleva tollireformiga püütakse lahendada neid probleeme juba esimese liini tasandil, luues uue tolliameti, ELi tolliandmekeskuse ja kohandades võrdsete tingimuste tagamiseks e-kaubanduse kaudu imporditud postipakke reguleerivaid eeskirju, eelkõige kaotades alla 150 euro suuruse väärtusega importsaadetiste tollimaksuvabastuse. Käimas on ka arutelud võimaliku tollikäitlustusasutuse üle, et vähendada järjest kasvavaid kulusid seoses järelevalvega väikeste saadetiste ELi eeskirjadele vastavuse üle. Samamoodi on vaja turujärelevalve ELi tasandil juhtimist, et tagada süsteemne koordineerimine ja suunised, suurendada ja koondada kõigi turujärelevalveasutuste suutlikkust ja oskusteavet kogu ELis. Eelkõige peaksime kaaluma ELi tasandil turujärelevalvet strateegiliselt prioriteetsetes valdkondades, eriti seoses e-kaubanduse kaudu toimuva impordiga kolmandatest riikidest, kus üksikute liikmesriikide võetavad meetmed ei pruugi olla piisavad.

Ühe tarbijaorganisatsiooni tehtud kontrollimise käigus selgus, et ühel tuntud suurel e-kaubanduse platvormil olid peaaegu kõik testitud tooted (nt kiivrite, kosmeetikatoodete, mänguasjade ja vidinate, küünalde ja käsnade, elektriseadmete ja sellega seotud toodete kategoorias) kas ohtlikud, nende juures ei olnud nõutavat teavet (näiteks ohutusjuhiseid või koostisosade nimekirju) ja/või sisaldasid valesid väiteid.

Meetmed

- Võtta tõhusaid meetmeid toodete nõuetelevastavuse suurendamiseks, kasutades ära koostoitmet ELi ning riiklike tolli- ja turujärelevalveasutuste pädevusega ning luues võimaluse korral ELi turujärelevalveasutuse (alates 2025. aasta III kvartalst).

³⁴ Komisjoni teatis „Terviklik ELi meetmepakett turvalise ja kestliku e-kaubanduse toetuseks“, COM(2025) 37.

³⁵ Süsteemi reguleeritakse turujärelevalve määrusega (EL) 2019/1020. Turujärelevalveasutused vastutavad koostöös tolliasutustega toodete kontrollimise ja nõuete täitmise tagamise eest kõigis ELi liikmesriikides. Ohtlike toodete avastamiseks ja kõrvaldamiseks teevad ametiasutused koostööd ohtlike toiduks mittekasutatavate toodete puhul SafetyGate'i ja toiduks mittekasutatavate toodete turujärelevalve puhul turujärelevalve info- ja teavitussüsteemi (ICSMS) kaudu.

³⁶ ELi järelevalveandmete kohaselt imporditi 2024. aastal ELi 4,6 miljardit väikese väärtusega saadetist (väärtusega kuni 150 eurot). See on peaaegu kaks korda rohkem kui 2023. aastal (2,4 miljardit) ja üle kolme korra rohkem kui 2022. aastal (1,4 miljardit).

³⁷ [BEUC.Mikroskoobi all: Temu toodete testid tarbijarühmade kaupa \(2025\).](#)

- Ajakohastada tooteid käsitlevat õigusraamistikku, et kasutada ära digiteerimist, edendada ringlust ja tugevdada kaitsemeetmeid (uue õigusraamistiku läbivaatamine – võimalik seadusandlik ettepanek – 2026. aasta II kvartal).

8. Piiravad ja lahknevad riiklike teenuste eeskirjad

Ranged regulatiivsed ja haldusalased piirangud hoiavad paigas pikaajalisi turustruktuure ning pidurdavad innovatsiooni, laiendamist ja ärivõimalusi. Teenuste direktiiv on aidanud tõkkeid vähendada,³⁸ kuid liikmesriikide õigusaktidega piiratakse jätkuvalt juurdepääsu ligikaudu 5 700 teenusevaldkonnale, mis hõlmab ligikaudu 22 % ELi töajõust³⁹. Teenuste osutamisele juurdepääsu reguleerimine võib olla õigustatud selliste õigustatud üldise huviga seotud eesmärkide saavutamiseks nagu rahvatervis ja ohutus. Reguleeritud teenuste suur arv ja liik ning asjaolu, et teatavaid teenuseid reguleeritakse ainult ühes või mõnes liikmesriigis, kinnitavad siiski liikmesriikide selget potentsiaali regulatiivset koormust piiriülese kaubanduse ja investeringute hõlbustamiseks vähendada. Teenustega kauplemise tõkete vähendamine 10 % võrra suurendaks ELi kogulisandväärtust 0,5 %⁴⁰ ja uute välismaiste otseinvesteringute projekte 4–21 % võrra⁴¹.

Erinevused riiklikes loa- ja sertifitseerimismäärustes raskendavad teenuste osutamist teistes liikmesriikides. Riiklikud lubade andmise tingimused ja sertifitseerimismäärused, isegi kui need põhinevad liidu õigusel, on väga erinevad, muutes lubade või sertifikaatide vastastikuse tunnustamise praktikas keeruliseks. Nende liidu õigusel põhinevate nõuete alustingimuste ühtlustamine vähendaks õiguslikku killustatust ja hõlbustaks ühes liikmesriigis tegevusloa saanud teenuseosutajal teenuste osutamist teistes liikmesriikides, ilma et oleks vaja hankida nendes liikmesriikides uuesti tegevusloa või sertifikaati.

Ettevõtete ja ettevõtjate kohustused seoses tegevuse alustamisega muus liikmesriigis kui nende enda oma on bürokraatlikud ja kulukad. Liikmesriigid ei tohiks kohustada ELi teenuseosutajaid end oma territooriumil registreerima, kuna nad võivad osutada piiriüleseid teenuseid ajutiselt. Kuid liikmesriigid piiravad mõnikord seda võimalust, koheldes praktikas teenuseosutajaid nii, nagu nad oleksid registreeritud nende territooriumil. Ettevõtted vajavad õiguskindlust seoses õigusega osutada ajutisi piiriüleseid teenuseid, ilma et nad peaksid end teistes liikmesriikides registreerima.

Liikmesriik ei luba naaberriigis registreeritud veterinaararstil ajutiselt teenust osutada, mis tähendab, et see veterinaararst ei saa oma ettevõtte läheduses asuvates põllumajandusettevõtetes loomi ravida üksnes seetõttu, et need põllumajandusettevõtted asuvad teisel pool piiri.

Meetmed

- Käivitada algatus ühes liikmesriigis ELi õiguse alusel tegevusloa saanud või sertifitseeritud teenuseosutajate poolt üleeuroopaliste teenuste osutamise

³⁸ Euroopa Komisjon (2021), [Teenindussektori õiguslike ja halduslike tõkete kaardistamine ja hindamine](#).

³⁹ Euroopa Komisjon: [Reguleeritud kutsealade andmebaas](#).

⁴⁰ IFO Institute: Building a Stronger Single Market: Potential for Deeper Integration of the Services Sector within the EU (Tugevama ühtse turu loomine: teenindussektori sügavama integreerimise potentsiaal ELis); EconPoli poliitikaaruanne 52/2024.

⁴¹ Jungmittag, A., Marschinski, R. (2023). Service trade restrictiveness and foreign direct investment—Evidence from greenfield FDI in business services (Teenuste kaubandust piirav mõju ja välismaised otseinvesteringud. Roheliste otseinvesteringute tõendid äriteenuste valdkonnas). The World Economy, 46(6), 1711-1758.

hõlbustamiseks, mis võib hõlmata selliste lubade andmise ja sertifitseerimise süsteemide ühtlustamist (2026. aasta II kvartal).

- Töötada välja õiguslikud suunised ja soovitusel liikmesriikidele, et tagada selgus seoses teenuste ajutise piiriülese osutamise õigusega (2026. aasta II kvartal).

9. Koormavad menetlused töötajate ajutiseks lähetamiseks

Teenuste piiriülene osutamine hõlmab sageli ettevõtjate ja nende töötajate liikuvust.

Töötajate ajutine lähetamine on ühtsel turul teenuste osutamise vabaduse lahutamatu osa. 2023. aastal suurenes piiriüleste töötajate arv ja lähetused vastavalt 1,8 miljonini ja 5,5 miljonini. ELi õigusaktide eesmärk on kaitsta lähetatud töötajate õigusi, toetades samal ajal teenuste osutamise vabadust ja edendades ausat konkurentsi. On olemas selge vajadus kaitsta lähetatud töötajaid riskisektorites, näiteks ehitusteenuste või põllumajandussektoris. Lähetatud töötajate kaitse toetamiseks võimaldab ELi õigus liikmesriikidel kehtestada halduskohustusi, näiteks kohustus lähetatud töötajaid deklareerida, kui see on põhjendatud ja proportsionaalne. Kõik lähetatud töötajad (nt kvalifitseeritud spetsialistid, nagu seadmeid paigaldavad ja hooldavad insenerid ning tehnikud, või juhtivtöötajad) ei seisa siiski silmitsi samade riskidega.

Riiklike deklareerimisnõuete mitmekesisus nii laadilt (paberil või digitaalselt) kui ka sisult (andmepunktide laad ja arv) on nii ettevõtete kui ka lähetatud töötajate jaoks olukorra keerulisemaks muutnud ning ühtset turgu killustanud. Sidusrühmad toovad piiriüleste teenuste osutamist takistava tegurina sageli esile lähetamiseeskirjade keerukust⁴². Lähetamist reguleerivate sätete keerukusest tulenevad halduskulud (välja arvatud maanteetranspordisektoris) on hinnanguliselt 477–635 miljonit eurot aastas⁴³. Teenuseosutajate halduskoormuse vähendamiseks võttis komisjon 2024. aasta novembris vastu määruse ettepaneku, mis käsitleb siseturu infosüsteemiga ühendatud avalikku liidest töötajate lähetamise deklareerimiseks. See avalik liides hõlbustaks ka tõhusat järelevalvet ELi õigusaktide järgimise üle, mille eesmärk on tagada lähetatud töötajate õigused ja toetada liikmesriikide vahelist halduskoostööd. Euroopa Parlamendi ja Euroopa Liidu Nõukogu julgustatakse viima lõpule läbirääkimised komisjoni ettepaneku üle, mis oleks samm vähemate ja ühtlustatavate lähetamisega seotud haldusnõuete suunas. Selle lihtsustamisalgatusega kaasnevad jõupingutused õigusaktide jõustamise tõhustamiseks.

Euroopa Tööjõuamet toetab liikmesriike ja sotsiaalpartnereid lähetamiseeskirjade kohaldamisel, koordineerides ning toetades kooskõlastatud ühiskontrolli, pakkudes töötajatele ja ettevõtetele teavet ning tööhõivealast tuge, aidates võidelda deklareerimata töö vastu, vahendades piiriüleseid vaidlusi ja hõlbustades lahenduste leidmist. Käimasolev Euroopa Tööjõuameti hindamine osutab sellele, et ameti toimimises on arenguruumi, kuid märgib, et volitustes on teatavaid piiranguid, mis võiksid Euroopa Tööjõuameti potentsiaali mõjutada. Sihipärased muudatused võiksid Euroopa Tööjõuametit (sh selle tõhusust ja tulemuslikkust) tugevdada, näiteks suurem andmekäitluspädevus ning parem koostöö liikmesriikide ja sotsiaalpartneritega, sealhulgas teabe esitamine ja Euroopa Tööjõuameti roll seoses kolmandate riikide kodanikest ELi elanikega.

⁴² [Ühtse turu strateegia konsultatsioonitegevuse kokkuvõtlik aruanne.](#)

⁴³ SWD(2024) 258.

Peale selle määratles ühtse turu normide täitmise tagamise rakkerühm aruka lähetamise poliitika, mille kaudu mõned liikmesriigid suunavad deklaratsioonid ja muud haldusnõuded riskisektoritele ning vabastavad väga lühiajalised lähetused nendest nõuetest⁴⁴.

Ajutiselt teise liikmesriiki lähetatud töötajate suhtes kohaldatakse nende töökohariigi sotsiaalkindlustuskaitset. Lähetatud töötajad peavad tõendama, et nad on teinud sissemaksid oma päritoluriigi sotsiaalkindlustussüsteemi (porditav dokument A1). Sotsiaalkindlustusõiguste tõendamise ja kontrollimise menetlused võivad olla aeganõudvad ja tekitada halduskoormust, kuna need tuginevad füüsilisele kohalolekule ja füüsilistele dokumentidele. Praegu kaasseadusandjate vaheliste läbirääkimiste etapis olevate sotsiaalkindlustuse koordineerimise määruste läbivaatamine peaks kaasa tooma menetluste lihtsustamise ja kaasseadusandjaid julgustatakse kaua kestnud läbirääkimisi lõpule viima. Sotsiaalkindlustusasutuste vahelist teabevahetust on tänu sotsiaalkindlustusteabe elektroonilise vahetamise süsteemile (EESSI) juba lihtsustatud. Tuginedes porditava dokumendi A1 taotlusmenetluse hiljutisele digiteerimisele ühtse digivärava osana, võiks Euroopa sotsiaalkindlustuspass protsesse veelgi lihtsustada, võimaldades sotsiaalkindlustustõendite, sealhulgas porditava dokumendi A1 digitaalset kontrollimist, mis vähendab ka vigade ja pettuste ohtu.

Automatiseerimistehnoloogia valdkonnas tegutsev keskmise suurusega tehnoloogiaettevõtte paigaldab, hooldab ja remondib oma masinaid kogu ELis, mis nõuab ettevõttelt 3 500 lähetusdeklaratsiooni esitamist aastas. Ettevõtte lähetatud töötajad on kõrge kvalifikatsiooniga ja hästi tasustatud insenerid ning tehnikud, kelle lähetused kestavad korraga vaid mõne päeva. Koormavad menetlused, eriti arvestades riiklike deklareerimisnõuete ja -menetluste suurt mitmekesisust, takistavad teenuste piiriülest osutamist ja tekitavad märkimisväärset halduskoormust.

Meetmed

- Jätkata kaasseadusandjate toetamist, et viia lõpule läbirääkimised seoses järgmisega:
 - sotsiaalkindlustuse koordineerimist käsitlevate määruste (EÜ) nr 883/2004 ja (EÜ) nr 987/2009 läbivaatamine;
 - ettepanek avaliku liidese kohta töötajate lähetamise deklareerimiseks (COM 2024/531).
- Käivitada töötajate õiglase liikuvuse pakett (2026), mis hõlmab muu hulgas järgmist:
 - käimasoleva katsetegevuse järelmeetmena ettepanek Euroopa sotsiaalkindlustuspassi kasutuselevõtmiseks;
 - ettepanek Euroopa Tööjõuameti tugevdamiseks, sealhulgas ameti volituste läbivaatamiseks;
 - kaaluda meetmeid, mis lihtsustavad teenuste ajutist piiriülest osutamist, kaitstes sealjuures töötajate õigusi.

10. Territoriaalsed tarnepiirangud

⁴⁴ Lisateave: [SMETi aruanne 2023–2024](#).

Jae- ja hulgimüügituru territoriaalsed tarnepiirangud killustavad ühtset turgu, piiravad tarbijate valikuvõimalusi ja põhjustavad kogu ELis märkimisväärseid hinnaerinevusi (eelkõige tarbekaupade puhul). Territoriaalsed tarnepiirangud on teatavate suurtootjate kehtestatud piirangud, mis muudavad jaemüüjate jaoks toodete ostmise ühes liikmesriigis ja nende edasimüümise teises liikmesriigis väga keeruliseks või võimatuks. See kahjustab piiriülest ettevõtlust ning murrab ühtse turu lubadust pakkuda tarbijatele valikuvõimalusi ja hinnakonkurentsi⁴⁵. Kuigi konkurentsiõigus on tõhus vahend selliste tavade eest karistamiseks, kui see tuleneb kokkulepetest või turgu valitsevate ettevõtete ühepoolsest tegevusest,⁴⁶ jäävad paljud tavad selle kohaldamisalast välja, eriti kui nad tulenevad selliste suurte tootjate ühepoolsest tegevusest, kes ei ole konkurentsiõiguse tähenduses turgu valitsevas seisundis. Komisjon kaalub vajalikke meetmeid oluliste turuosaliste poolsete tarnepiirangute kõrvaldamiseks, kui need toovad kaasa põhjendamatud hinnaerinevused, mida ei saa seletada objektiivsete teguritega, nagu liikmesriikide vahelised õiguslikud või kuludega seotud erinevused. Muud käesolevas strateegias sisalduvad meetmed (näiteks märgistamise valdkonnas) aitavad samuti territoriaalseid tarnepiiranguid kõrvaldada, kuna neid võimaldavad killustatud riiklikud eeskirjad.

Kaubamärgiga toiduainete suurtootja müüb sama toodet mitmes riigis, kuid mõnes riigis on toode palju odavam kui teistes ning seda erinevust ei saa seletada maksude või tööjõukuludega. Supermarketite kett, mis samuti nendes riikides tegutseb, soovib osta toodet riigis, kus see on odavam, ja müüa seda madalama hinnaga ka teistes riikides. Seejärel lõpetab tootja toote madalama hinnaga tarnimise selles riigis asuvasse supermarketisse eesmärgiga takistada toote odavat müümist teistes riikides, et säilitada riikide vahel kunstlik hinnaerinevus.

Meede

- Töötada välja vahendid põhjendamatute territoriaalsete tarnepiirangute vastu võitlemiseks, et hõlmata olukordi, mis ei kuulu enam konkurentsiõiguse alla, näiteks suurtootjate ühepoolne tegevus (ettepanek – 2026. aasta IV kvartal).

2. peatükk. Euroopa teenuste turgude edendamine

ELi majandus on teenusemajandus, kuid teenuste ühtne turg on endiselt äärmiselt vähearenenud. Teenused moodustavad ligikaudu 75 % ELi SKPst ja enamik ELi töökohti luuakse teenuste valdkonnas⁴⁷. 40 % ELi toodete lisandväärtusest koosneb teenuste sisust. Kuid ELi-sisene teenuskaubandus, mis moodustab 7,6 % ELi SKPst, ei ole suurem kui teenuskaubandus kolmandate riikidega, mis kinnitab, et teenuste ühtne turg toimib jätkuvalt

⁴⁵ 2020. aastal Euroopa Komisjoni tellimisel tehtud sõltumatus uuringus hinnati teatava ebakindlusega, et tarbijad saaksid territoriaalsete tarnepiirangute kõrvaldamise korral säästa teatavate toodete ostmisel kuni 14,1 miljardit eurot aastas. Selle võimaliku kasu edasikandumine tarbijatele sõltub muu hulgas konkurentsi tasemest jaemüügiturgudel.

⁴⁶ 23. mail 2024 määras komisjon Mondelezile 337,5 miljoni euro suuruse trahvi šokolaadi, küpsiste ja kohvitoodete piiriülese kaubanduse takistamise eest. Eelnevalt oli komisjon 2019. aastal määranud AB InBeville 200 miljoni euro suuruse trahvi õlle piiriülese müügi piiramise eest.

⁴⁷ [Rahvamajanduse arvepidamine ja SKP – statistika selgitus](#). Allikas: Eurostat.

tugevalt allpool oma potentsiaali⁴⁸. Vaatamata edusammudele on ligikaudu 60 % teenustetõketest samasugused nagu 20 aastat tagasi⁴⁹. Seepärast on vaja uut lähenemisviisi.

Teenuste suur mitmekesisus majanduses tähendab, et ühtviisi kõigile kehtiv horisontaalne lähenemisviis ei anna häid tulemusi, samas kui integreeritud teenuste turgude ärimudel on mõnes teenusesektoris eriti tugev. Äriteenused moodustavad 7 % ELi SKPst ja on liikmesriigiti selgelt sarnased, kuid nende reguleerimine on liikmesriigiti väga erinev. Jaateenused moodustavad 12 % ELi SKPst, samas kui turud on endiselt riiklikud ja neid iseloomustab vähene tootlikkus. Ehitus moodustab 11 % ELi SKPst, kuid ainult 1 %-ga ehitusteenustest kaubeldakse piiriülel, kuna ehitusturud on jätkuvalt riigipõhised. Ühtse turu keskmes on tõhusad postiteenused, mis võimaldavad piiriülel majandustegevust. Muud teenused on aga sageli kohaliku iseloomuga ja piiriülene kauplemine on nende puhul vähem tõenäoline.

Uus sektoripõhine poliitiline lähenemisviis võib anda teenuste ühtsele turule uue dünaamika. Olemasolevat horisontaalset poliitilist lähenemisviisi täiendatakse sektoripõhiste teenustealgatustega, mis keskenduvad rohe- ja digipöörde seisukohast kõige asjakohasematele teenusesektoritele ja mis võiksid anda suurimat majanduslikku lisaväärtust ja asendada lahknevad riiklikud eeskirjad, mis tekitavad õiguslikku killustatust.

Tööstusega seotud teenuste (nt paigaldus-, hooldus- ja remonditeenuste) sujuva ja tõhusa piiriülese osutamise tagamine on Euroopa tootmissektori jaoks väga oluline. Kuna töötlev tööstus liigub üha enam teenustamise (toote- ja teenuselahenduste integreerimise) suunas, on sidusrühmad väljendanud muret, et regulatiivsed tõkked, nagu koormavad töötajate lähetamise nõuded, eelkontroll, teenuste eeldeklaratsioonid ja erinevad tööohutusstandardid takistavad näiteks paigaldus-, hooldus- ja remonditeenuse sujuvat piiriülel osutamist, avaldades negatiivset mõju tööstuse konkurentsivõimele.

Äriteenused kuuluvad mõnes liikmesriigis (kuid mitte kõigis liikmesriikides) enim reguleeritud teenuste hulka. 5 700 reguleeritud kutseala seas on hulk äriteenuseid (nt õigus-, raamatupidamis- ja maksunõustamisteenused), millel on mõju kogu majandusele. Teenustetõkete vähendamine 10 % võrra suurendaks ELi kogulisandväärtust äriteenuste valdkonnas 0,8 %⁵⁰.

Ehitusteenuste piirav ja erisugune reguleerimine takistab taskukohaste ning energiatõhusate eluasemete pakkumist ja taristu arendamist. Sidusrühmad on väljendanud muret tööalase liikuvuse piirangute üle, mis tulenevad reguleeritud kutsealade suurest arvust sektoris ja kutsekvalifikatsiooni vastastikuse tunnustamise keerukusest; riiklike tunnistuste vähesest vastastikusest tunnustamisest ning pädevuse tõendamisest sellistes valdkondades nagu tervishoid ja ohutus, energiatõhusus ja keskkond. Vastutuskindlustuse piiratud kättesaadavus piiriülel olukordades raskendab veelgi teenuste piiriülel osutamist ja on probleem, mis nõuab turupõhiseid lahendusi. Ehitusteenuste tõkete vähendamine 10 % võrra

⁴⁸ Euroopa Komisjon: 2025. aasta ühtse turu ja konkurentsivõime aruanne, COM (2025)26.

⁴⁹ Euroopa Komisjoni ühtse turu majandusdokument: „30 aastat ühtset turgu – kokkuvõte ja tulevikuväljavaated“, detsember 2022.

⁵⁰ IFO Institute: Building a Stronger Single Market: Potential for Deeper Integration of the Services Sector within the EU (Tugevama ühtse turu loomine: teenindussektori sügavama integreerimise potentsiaal ELis); EconPoli poliitikaaruanne 52/2024.

suurendaks ELi kogulisandväärtust 0,5 %⁵¹. Peale selle kohaldatakse ruumilise planeerimise, hoonete ja renoveerimise projektidele sageli keerukaid, aeglaseid ja killustatud loa andmise menetlusi, mis on ELis väga erinevad. See pärsib toimiva ühtse turu potentsiaali pakkuda kiiresti ja laialdaselt taskukohast eluaset.

Jaekaubanduse konkurentsivõimet pärsivad arvukad piirangud kaupluste asutamisele ja nende tegevusele. Paljud neist piirangutest võivad olla põhjendatud õiguspäraste avaliku poliitika eesmärkidega, nagu maa- ja linnaplaneerimine ning linnakeskuste elujõulisuse säilitamine. Need peavad olema siiski proportsionaalsed, sest mõned neist võivad tekitada turule sisenemise tõkkeid ning avaldada negatiivset mõju konkurentsile, tootlikkusele ja innovatsioonile. Jaemüügiteenuste tõkete vähendamine 10 % võrra suurendaks ELi kogulisandväärtust 0,6 %⁵².

Nõudlus postiteenuste järele on ELis juba aastaid vähenenud, samal ajal kui pakiveoturg tänu tugevale e-kaubandusele aina kasvab. Postimahtude vähenemine on märkimisväärselt suurendanud kirjade kättetoimetamise kulusid ja tekitanud küsimusi kättetoimetamise sageduse kohta. Kuna prognoosid näitavad ühiskonna digitaliseerimise ja e-kaubanduse jätkuvat kasvu, vajavad posti ja pakkide kättetoimetamise teenused tähelepanu, et tagada turuosalistele võrdsed tingimused, suurendada hindade läbipaistvust ja toetada tarbijate õigusi. ELi postialase õigusraamistiku reformiga keskendutakse kättetoimetamisele kui teenusele ning tagatakse, et kodanikud ja ettevõtted saavad kogu ELis taskukohaste hindadega saadetisi vastu võtta, edendades samal ajal kättetoimetamisturgudel ausat konkurentsi ja suurendades tarbijakaitset.

Rohkem kui kolmkümmend aastat pärast ühtse turu loomist ei ole see telekommunikatsiooni-, energia-, transpordi- ja finantsteenuste valdkonnas ikka veel valmis. Selle saavutamiseks on meil vaja julgeid ja kiireloomulisi meetmeid. Sektoripõhine teenustepoliitika on juba välja töötatud, kuid protsess jätkub.

Komisjoni hiljutise hoiuste ja investeringute liidu strateegia eesmärk on parandada viisi, kuidas ELi finantssüsteem suunab hoiuseid tootlikesse investeringutesse, pakkudes ELi hoiustajatele paremaid võimalusi finantsturul osaleda ja ELi ettevõtetele paremat juurdepääsu kapitalile⁵³. Sellega seoses lõi komisjon uue suhtluskanali finantsturgude integreerimise ja kapitali vaba liikumise uute või olemasolevate takistuste kohta teabe kogumiseks⁵⁴ ning algatas sidusrühmadega konsulteerimise finantsturgude integreerimise tõkete kohta tagasiside kogumiseks⁵⁵. Erinevused siseriiklikes õigusaktides, sealhulgas väärtpaberi-, äriühingu-, maksu- ja maksejõuetusõiguses ning haldus- ja kohtumenetluste tõhususes tekitavad aga halduskoormust ja tõkkeid piiriülesele investeerimisele. Tõhusa ühtse finantsteenuste turu saavutamine nõuaks ka liikmesriikide jõupingutusi nende tõkete kõrvaldamiseks.

⁵¹ Samas.

⁵² Samas.

⁵³ COM(2025) 124.

⁵⁴ Lisateavet leiate [suhtluskanalist](#), mis tehti teatavaks teatises hoiuste ja investeringute liidu kohta, COM(2025) 124.

⁵⁵ [Sihtkonsultatsioon ELi kapitaliturgude integreerimise kohta 2025 - Euroopa Komisjon](#).

Energiaga seotud teenused toetavad energia tõhusat tootmist, jaotamist ja kasutamist ELis ning üleminekut puhtale energiale. Need toetavad tõelise energialiidu jaoks vajalikku tänapäevast võrkude, salvestus- ja digitaalsete vaheldite ning arvestite taristut ja sõltuvad sellest. Nagu on märgitud taskukohase energia tegevuskavas,⁵⁶ toetatakse tulevase Euroopa elektrivõrgupaketiga elektrivõrkude ja võrkudevaheliste ühenduste laiendamist ning ajakohastamist, mis omakorda nõuab energiaga seotud teenuste turu laiendamist ja võimaldab seda. Meie võrkudevaheliste ühendustega seotud eesmärkide saavutamine on energiaturgude ühendamiseks ning vastupidava ja konkurentsivõimelise energialiidu loomiseks väga oluline. Energiatõhususe teenused on kliimaeesmärkide saavutamisel ning tarbijate ja ettevõtete kulude vähendamisel keskse tähtsusega ning komisjon toetab selliseid teenuseid osutavaid ettevõtteid nende tegevuse laiendamisel, sealhulgas Euroopa Investeerimispannaga sõlmitavate ELi tagatisskeemide kaudu. Peale selle toetab tulevane kodanike energiapakett energiaga seotud teenuste, näiteks hoonete energiatõhususe parandamise kasvu. Samuti koostatakse valge raamat selle kohta, kuidas süvendada elektrituru integreerimist ning kuidas muuta juhtimisraamistik kindlamaks ja piiriülese tähtsusega otsuste jaoks sobivaks, mis toetab veelgi rohkem ka energiaga seotud teenuste turgu.

ELi **telekommunikatsioonisektor** on riigipiire pidi endiselt killustatud ning ELi operaatorid ja tarbijad ei saa ühtse turu potentsiaali täielikult ära kasutada. Praegu on Euroopa turul üle 100 operaatori. Peale selle vajab ühine üleminek 6G-le täiendavat spektrit, ühtlustatumat planeerimist ja raamistikke. Tehnoloogia ja turu kiire areng avab uusi võimalusi teenuste piiriüleseks osutamiseks ning et sellest täit kasu saada, võib olla vaja ühtlustatumat raamistikku (näiteks seoses satelliitteenustega). Nende probleemide lahendamiseks ja Euroopale tulevikukindlate digivõrkude ning turvalise ja vastupidava taristu tagamiseks tuleb kohaldatavat õigusraamistikku ajakohastada. Üleminek pilvepõhisele taristule ja tehisintellektile nõuab paremat juurdepääsu turvalisele, kiirele ja töökindlale ühendatusele.

Nagu on kirjeldatud **Euroopa tehisintellekti tegevuskavas**, uuritakse pilvandmetöötluse ja tehisintellekti arendamise õigusaktis pilvandmetöötluse suutlikkuse ja teenuste ühise turu loomist, et tagada pilvteenuste puhul tõelise Euroopa ühtse turu tekkimine ja hoogustada mitmesuguste pilvteenuste osutajate sisenemist turule.

Tõelise **ELi ühtse transpordituru** väljakujundamine nõuab erinevaid transpordiliike mõjutavate tarbetute allesjäänud tehniliste tõkete kõrvaldamist. Näiteks nõuab ELi kiirraudteekava rakendamine edusamme ELi raudteeliikluse juhtimissüsteemi konsolideerimisel, et suurendada läbilaskevõimet ja tagada sujuv koostalitlusvõime. Koostalitlusvõimeliste digivahendite täiustamine ja laialdane kasutuselevõtt peaks vähendama õigusnormidele vastavuse tagamisega seotud halduskoormust. Parem teabe ja andmete jagamine transpordi valdkonnas annaks võimaluse paberdokumentidest vabaneda. Digivahendid võivad lihtsustada ka Euroopas reisimist ja turismi, võimaldades reisijatel osta pileteid paberivabade vahendite abil. Olemasolevate tõkete kõrvaldamine ühendatud ja automatiseeritud sõidukite kaudu osutatavate teenuste piiriülese litsentsimise võimaldamiseks ning sõidukite ja taristu vahelise täielikult usaldusväärse ühendatuse tagamine koostõise nutiliikluse süsteemi tehniliste kirjelduste ühtlustamise kaudu tugevdab meie liikuvusteenuste ühtset turgu. Võimalus muuta piiriülene autorent kodanikele teostatavamaks ja taskukohasemaks on veel üks viis meie ühtse teenuste- ja turismituru tugevdamiseks, muutes

⁵⁶ COM(2025) 79.

samas transpordisüsteemi tõhusamaks. Komisjon kavandab ka meetmeid ELi ühtse turu eeskirjade ja põhimõtete kohaldamiseks taksode ning erarendisõidukite sektoris.

Meetmed

- Teha ettepanek võtta vastu ehitusteenuste õigusakt, et vähendada ehitus- ja paigaldusteenuste piiriülese turulepääsu tõkkeid (2026. aasta IV kvartal).
- Teha liikmesriikidega koostööd, et lihtsustada lubade andmise ja planeerimismenetlusi, et suurendada eluasemete pakkumist Euroopa taskukohaste eluasemete kava ja Euroopa elamuehituse strateegia raames (2026. aasta I kvartal).
- Käivitada algatus tööstusega seotud teenuste, näiteks paigaldus-, hooldus- ja remonditeenuste piiriülese osutamise hõlbustamiseks (2025. aasta IV kvartal).
- Anda liikmesriikidele suuniseid ja soovitusi, et vabastada reguleeritud äriteenused investeringuid ja kauplemist takistavast tarbetust reguleerimisest (2026. aasta I kvartal).
- Töötada liikmesriikidele välja suunised jaemüügi reguleerimise proportsionaalsuse kohta (2026. aasta IV kvartal).
- Teha ettepanek võtta vastu uus ELi posti- ja pakiveo õigusakt, mis asendab postiteenuste direktiivi ja piiriüleste postipakkide määruse (seadusandlik ettepanek – 2026. aasta IV kvartal).
- Teha ettepanek võtta vastu digivõrkude õigusakt õigusraamistiku lihtsustamiseks ja ühtse telekommunikatsioonituru väljakujundamise edendamiseks (2025. aasta IV kvartal).
- Käivitada algatus ühtse digitaalse broneerimis- ja piletimüügisüsteemi loomiseks raudteesektoris (2025. aasta IV kvartal).
- Käivitada algatus reisijate ja kaupade paberivaba liikuvuse süsteemi loomiseks (2026. aasta IV kvartal).
- Käivitada algatus piiriülese autorendi süsteemi loomiseks (2025. aasta III kvartal).
- Tagada kehtiva horisontaalse õigusraamistiku (ELi teenuste direktiiv⁵⁷) ühtlustatud rakendamine ja jõustamine (käimasolev tegevus).

3. peatükk. VKEd ühtsel turul

Nii nagu ELi kodanikud, peaksid ka Euroopa VKEd läbima ühtsel turul nn passikontrolli vaid väga erandlikes olukordades. Selleks et kõigi liikmesriikide VKEd saaksid konkreetsetest meetmetest kasu, *ei tohiks* VKEdelt tavaliselt nõuda „kvalifitseerumist“ ega oma staatuse tõendamist. Komisjon avaldab koos käesoleva strateegiaga lihtsa ja bürokraatiavaba veebipõhise vahendi, mis on kättesaadav kõigis ELi keeltes ja genereerib enesehindamisel põhineva VKE ID⁵⁸. Kui VKEde identifitseerimist peetakse vajalikuks, tuleks haldustoimingute lihtsustamise huvides eeskirjades sellele vahendile viidata. Peale selle tuleks hoolikalt kaaluda, kas VKEdelt tuleks põhjendatud asjaoludel (näiteks VKE-põhise rahastamise taotlemisel) nõuda täiendavat staatuse tõendamist.

⁵⁷ Direktiiv 2006/123/EÜ.

⁵⁸ [VKEde enesehindamisvahend](#).

VKEde jaoks peab ühtsel turul „reisimine“ lihtsamaks muutuma, eriti piirialadel. Komisjon teeb VKEde saadikute võrgustikku kasutades liikmesriikidega koostööd, et edendada veelgi meetmeid VKEde tegevuse toetamiseks ja hõlbustamiseks piiriüleses kaubanduses. Ühtse turu tõkked ja takistused⁵⁹ mõjutavad eelkõige just VKEsid, kellel on nende kõrvaldamiseks vähem rahalisi vahendeid ja inimressursse. Kuigi 3,6 % VKEdest juba ekspordib kaupu teistesse ELi riikidesse,⁶⁰ võiksid seda teha ka paljud teised⁶¹. 73 % suure kasvupotentsiaaliga VKEdest kavatses kasvada oma siseturul, kuid ühtsel turul plaanib seda teha vaid 24 %⁶². Pidev dialoog liikmesriikide ja väikeettevõtetelega on VKEsid toetava poliitika väljatöötamiseks väga oluline ja toetab eesmärki vähendada VKEde halduskoormust 35 % võrra. Seepärast kasutab komisjon neid eesmärke silmas pidades VKEde saadikute võrgustiku potentsiaali paremini ära. Euroopa ettevõtlusvõrgustik, kuhu kuulub üle 3 500 nõustaja, arendab edasi VKEdele suunatud nõustamis- ja kontaktide loomise teenuseid, pöörates erilist tähelepanu VKEde paremale teavitamisele uute õigusaktide mõjust ja nende abistamisele õigusaktides orienteerumisel.

Õigusaktide koostamine, mida VKEed saaksid järgida, nõuab tõelist pühendumist põhimõttele „kõigepealt tuleb mõelda väikestele“. Regulaatiivsed sätted lisavad VKEdele liiga sageli halduskoormust ja kulusid. Selleks et VKEde huve ja leevendusmeetmeid paremini arvesse võtta, on välja töötatud uus kohustuslik VKEde kontroll, mida nüüd kõigi VKEde jaoks asjakohaste algatuste puhul komisjoni mõjuhinnangutes rakendatakse⁶³. Lisaks sellele peaksid kõik eeskirjade koostajad õigusaktide koostamisel ja nende üle peetavatel läbirääkimistel süstemaatiliselt arvesse võtma ja lisama VKE-sõbralikke sätteid. VKE-sõbralikud sätted on hea tava näited õiguslikest sätetest, mis hõlmavad ettevõtluskeskkonda mõjutavaid õigusaktide aspekte, esinevad mitmes õigusaktis ja mille eesmärk on lihtsustada VKEde jaoks õigusaktide praktilist kohaldamist. Nende süsteemne lisamine õigusaktidesse aitab VKEde vajadusi tõhusamalt integreerida ning loob VKEdele stabiilsema ja prognoositavama ettevõtluskeskkonna.

Euroopa turg peab olema turg, kus soodustatakse ja premeeritakse laienemist. VKEed, kes kujundavad oma staatuse ja ulatuse nn väikesteks keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjateks (250–749 töötajaga ettevõtted), laienevad tavaliselt kiiresti, on suure innovatsioonisuutlikkusega ja suudavad digipöördega hästi kohaneda. Siiski seisavad need keskmise suurusega ettevõtted endiselt silmitsi konkreetsete takistustega, eelkõige seoses halduskoormusega⁶⁴. Seepärast esitab komisjon koos käesoleva strateegiaga väikeste keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjate ametliku määratluse⁶⁵. Selleks et hõlbustada ettevõtjate laienemist väikeste keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjate segmendis ja väljaspool seda,

⁵⁹ Euroopa väikeettevõtlusalgatuse „Small Business Act“ (SBA) tulemustabeli ühtse turu põhimõtte alusel hinnatakse iga liikmesriigi tulemuslikkust selles valdkonnas.

⁶⁰ Eurostat (2022), [Ettevõtlusstatistika suurusklassi ja NACE Rev. 2 tegevusala järgi](#), [Kaubandus NACE Rev. 2 tegevusala ja ettevõtete suurusklassi järgi](#).

⁶¹ [VKEde tulemuslikkuse ülevaate aastaaruanne 2024/2025](#).

⁶² Eurobaromeetri kiiruuring nr 559 „Idufirmad, kasvufirmad ja ettevõtlus“ (*avaldatakse peatselt*).

⁶³ VKE-sõbralike õigusaktide tagamiseks lõi komisjon [VKEde filtri](#) (COM(2020) 103 final). Osana protsessist kontrollib [VKEde saadikute võrgustik](#) portaalis [Avaldage arvamust!](#) avaldatud ELi algatusi ja selgitab välja, millised neist tõenäoliselt VKEsid mõjutavad.

⁶⁴ VKEde abipakett, COM(2023) 535.

⁶⁵ C(2025) 3500.

võimaldab määratlus konkreetselt riski- ja erakapitalifondide toel tegutsevatel ettevõtetel väikese keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtja staatusest kasu saada. Seda liigitust soovitatakse vajaduse korral arvesse võtta ka VKEde puhul, kui VKE määratlust kasutatakse sihtotstarbelise rahastamise, leevendusmeetmete või hüvitiste väljatöötamiseks. Lisaks sellele võtab komisjon neid kaalutlusi arvesse, kui ta uurib võimalust VKE määratlust ajakohastada⁶⁶. Väikeste keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjate pakett sisaldab ka kahte koondõigusakti ettepanekut, milles on kõigepealt kaheksa direktiivi ja määrust, millega laiendatakse praegu VKEdele mõeldud leevendusmeetmeid ka väikestele keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjatele koos täiendavate lihtsustamismeetmetega.

Eesmärk on aidata VKEde määratluse künniseid ületavatel ettevõtetel kõrvaldada takistused, millega nad ülemineku käigus kokku puutuvad. Teises etapis võtab komisjon seetõttu asjakohastes hindamistes ja läbivaatamistes arvesse ka väikeste keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjate vajadusi, näiteks seoses riigihangete direktiivi ja standardimismäärusega. Kolmandas etapis võetakse väikseid keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjaid arvesse komisjoni tulevastes ettepanekutes, eelkõige kavandatavas digivaldkonna koondõigusaktis, mis hõlmab muu hulgas tehisintellektimäärust, andmemäärust, andmehalduse määrust ja avaandmete direktiivi. Komisjon võtab väikeste keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjate vajadusi arvesse ka tulevastes õigusaktides, mis mõjutavad sektoreid, kus väikesed keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjad on tugevalt esindatud (sh elektroonika, taastuvenergia, kaitse ja kosmos ning energiamahukad tööstusharud⁶⁷), näiteks tulevases tööstuse CO₂ heite vähendamise kiirendamise õigusaktis, kaitsevaldkonna koondõigusaktis ja kosmosetegevuse õigusaktis. Lisaks võetakse väikseid keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjaid eraldi arvesse hiljuti vastu võetud õigusaktide, näiteks kestlike toodete ökodisaini määruse või pakendite ja pakendijäätmete määruse rakendamisel.

Intellektuaalomandi õiguste intensiivsem kasutamine parandaks VKEde juurdepääsu rahastamisele ja aitaks seega kaasa nende laienemisele ühtsel turul. Intellektuaalomandi kaitse on immateriaalse vara investeringute peamine liikumapanev jõud ja tugev turusignaal VKEde innovatsioonipotentsiaali kohta. Patendipaketi lõpuleviimine koos kõigi ühtses patendisüsteemis osalevate liikmesriikidega aitaks märkimisväärselt kaasa intellektuaalomandi ühtse turu väljakujundamisele, mis on kaubamärkide, disainilahenduste ja geograafiliste tähistega valdkonnas juba saavutatud. Komisjon esitab aruande ühtse patendi toimimise kohta, tegeledes samal ajal sihipärase teavitustegevusega, et julgustada kõiki liikmesriike ühtse patendi süsteemiga ühinema. Tulevases Euroopa innovatsioonikavas ning idu- ja kasvufirmade strateegias pakutakse välja konkreetsed meetmed intellektuaalomandi väärtustamiseks. Komisjon pikendab koos Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Ametiga (EUIPO)⁶⁸ „VKEde fondi“ 2026. aastani ja võimaluse korral 2027. aastani ning kaalub ka intellektuaalomandi väärtustamise, hindamise ja turustamise, samuti käsitöenduslike ja tööstustoodete geograafiliste tähistega seotud kulutuste rahastamist.

Kestlikkusaruannete esitamise nõuded jõuavad sageli VKEdeni. Kuigi VKEde suhtes ei kohaldata kestlikku rahandust käsitlevaid õigusakte ega hoolsuskohustuse nõudeid (nt äriühingute kestlikkusaruandluse direktiiv ja äriühingute kestlikkuselase hoolsuskohustuse

⁶⁶ 2003/361/EÜ: komisjoni 6. mai 2003. aasta soovitus mikroettevõtjate ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate määratluse kohta.

⁶⁷ SWD(2025) 501.

⁶⁸ <https://www.euipo.europa.eu/en>.

direktiiv), väidavad VKEd, et nad saavad oma partneritelt sama kestlikkusteabe kohta mitmesuguste aruannete esitamise nõudeid. Kui piirata teavet, mida suuremad ettevõtted saavad oma väärtusahela VKEdelt kestlikkusaruandluse jaoks nõuda, vähendab see VKEde koormust. Komisjoni poolt esimese koondpaketi raames esitatud äriühingute kestlikkusaruandluse direktiivi muudatusettepanekute eesmärk on saavutada see pärast nende jõustumist. Kuid nende muudatuste kinnitamiseni jäänud perioodiks ja turul viivitamata selguse tagamiseks avaldatakse 2025. aasta suveks komisjoni soovitus Euroopa finantsaruandluse nõuanderühma välja töötatud VKEde vabatahtliku standardi kohta.

VKEdel on raskusi kestlike rahastamisvõimaluste juurde pääsemisega. Komisjon püüab toetada VKEsid kahel viisil. Esiteks muudab komisjon 2025. aasta suveks taksonoomia avalikustamist käsitlevat delegeeritud õigusakti nii, et see ei piiraks VKEde juurdepääsu kestlikule rahastamisele, ja väldib kaudselt ebaproportsionaalsete kestlikkusaruandluse nõuete kehtestamist VKEdele. Muutmise käigus lahendatakse eelkõige rohevarade suhtarvu lugeja ja nimetaja kohaldamisala erinevus. Teiseks, kestliku rahanduse platvormi⁶⁹ nõuannete põhjal ja tuginedes VKEdele suunatud programmi „InvestEU“ kestlikkustagatisele, töötab komisjon välja vabatahtliku ühtlustatud lähenemisviisi, et aidata VKEdel kestliku rahastamise taotlemisel vabatahtlikult pankadele ja investoritele oma keskkonnasäästlikkuse tulemuslikkust avalikustada. Lisaks sellele hindab komisjon, kas oleks vaja delegeeritud õigusakti hilisemat läbivaatamist, et veelgi hõlbustada finantsjuhtimises osalejate ja eelkõige pankade aruandlust selle kohta, kuidas nad rahastavad kestlikult tegutsevaid VKEsid.

Meetmed

- Luua ettevõtja kinnitusel põhinev VKEde identifitseerimisvahend, mis on kättesaadav kõigis ELi keeltes, et hõlbustada vajaduse korral VKE staatuse tõendamist (koos ühtse turu strateegiaga).
- Tugevdada VKEde saadikute võrgustikku, sealhulgas julgustada VKEde piiriülest kaubandust soodustavate meetmete vabatahtlikku vastuvõtmist, ja toetada halduskoormuse vähendamise tegevuskava (2025. aasta III kvartal).
- Avaldada parimate tavade näiteid VKE-sõbralike sätete kohta, mille lisamist seadusandlike aktide eelnõudesse ja läbirääkimistesse saab süsteemselt kaaluda (2025. aasta III kvartal).
- Võtta vastu väikeste keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjate määratlus ja väikeste keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjate koondõigusakt (koos ühtse turu strateegiaga).
- Pikendada Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Ameti rakendatavat VKEde fondi 2026. aastaks ja võimaluse korral 2027. aastaks (2025. aasta IV kvartal).
- Võtta vastu komisjoni soovitus VKEde vabatahtliku standardi kohta VKEde väärtusahelast ja finantspartneritest tulenevate kestlikkusnõuete haldamiseks (2025. aasta III kvartal).
- Töötada välja vabatahtlik ühtlustatud lähenemisviis, et aidata VKEdel oma kestlikkusalaseid jõupingutusi näidata ja parandada nende juurdepääsu kestlikule rahastamisele, sealhulgas hinnates vajadust muuta taksonoomia avalikustamist

⁶⁹ Kestliku rahanduse platvormi VKEde nõuanded/aruanne „Streamlining sustainable finance for SMEs“ (VKEde kestliku rahastamise edendamine), kasutage seda (komisjoni) otselinki aruande juurde (märts 2025) https://finance.ec.europa.eu/publications/platform-sustainable-finance-report-streamlining-sustainable-finance-smes_en.

käsitlevat delegeeritud õigusakti, et võimaldada finantsasutustel nende VKEde rahastamistegevust paremini kajastada (2026. aasta I kvartal / 2026. aasta II kvartal).

4. peatükk. Ühtse turu digiteerimine

Ühtse turu edukaks toimimiseks peavad liikmesriigid ja EL koostööd tegema: digivahendid teevad selle võimalikuks ja on poliitika arukaks rakendamiseks väga olulised. Riiklike ja ELi tasandi haldusasutuste ebapiisav koostöö ja ühise vastutuse võtmine ühtse turu igapäevase toimimise eest toob kaasa erinevad lähenemisviisid ja erinevate ühiste eeskirjade kohaldamise, mis piirab ühtse turu tõhusat toimimist.

Tõhusa ja tänapäevase õigusraamistiku põhielemendid hõlmavad selget ja hõlpsasti leitavat veebiteavet nõuete kohta, digitaalselt juurdepääsetavaid menetlusi ja automatiseeritud aruandlust. Ettevõtjatel on aga raske või võimatu teabele juurde pääseda ja haldusformaalsusi veebipõhiselt täita. Seal, kus on olemas digitaalsed menetlused, muudavad raskesti tõlgendatavad õigusaktid, mittemasinloetavad andmevormingud, killustatud IT-ökosüsteemid ja ebatõhus andmevahetus kodanike ning ettevõtete jaoks regulatiivsete nõuete digitaalse täitmise keeruliseks.

EL vajab paradigma nihet dokumendipõhiselt ühtselt turult andmepõhisele ühtsele turule. Peame paberdokumentide vahetamiselt üle minema digitaalsete vahetamisele. See tähendab struktureeritud andmete automatiseeritud digitaalset jagamist ja aruandlust, mis võimaldab ettevõtetel ja ametiasutustel vahetada andmeid reaalsajas, asendades tülika paberitöö ning dokumendipõhised nõuetele vastavuse süsteemid koostalitlusvõimeliste ja turvaliste andmepõhiste lahendustega. On äärmiselt oluline lõimida digivalmiduse põhimõtte poliitika kujundamisse ja rakendamisse,⁷⁰ tagades regulatiivsete nõuete kavandamise algusest peale nii, et need oleksid digitaalsed, koostalitlusvõimelised ja ühtlustatud⁷¹.

Ettevõtteid on juba võimalik luua ja äriregistritesse teavet esitada täielikult veebipõhiselt ning uued digivahendid, nagu ELi äriühingu tõend, st ELi ettevõtte isikutunnistus, vähendavad veelgi ettevõtete koormust⁷². Need menetlused ja vahendid tuginevad äriregistrite sidestamise süsteemile (BRIS), mis võimaldab juurdepääsu ametlikule, usaldusväärsele ja masinloetavale ettevõteteabele ning võimaldab turvalist ühekordsuse põhimõtte kohast teabevahetust äriregistrite vahel, ning ettevõtete Euroopa kordumatule tunnusele (EUID). Nende rakendamine ja arendamine on oluline selleks, et tulevikus menetlused täielikult digiteerida ja vähendada ettevõtete halduskoormust, sealhulgas eelseisva ELi tegelike kasusaajate registrite ja maksejõuetusregistrite süsteemide sidestamise kaudu ning laiendades veelgi Euroopa kordumatu tunnuse kasutamist ettevõtte tunnusena eri poliitikavaldkondades.

Digiidentiteet võimaldab turvalist piiriülest juurdepääsu digiteenustele ning õigusliku toimega andmete, atribuutide ja volituste jagamist kogu ELis. ELi digiidentiteedi raamistiku täielik rakendamine ja eelkõige ELi digikukrute kasutuselevõtt 2026. aasta lõpus on

⁷⁰ Koostalitleva Euroopa määrus jõustus 2024. aasta aprillis ja võimaldab aegsasti avastada digitaalselt asjakohaseid nõudeid ning muuta koostalitlusvõime hindamise kohustuseks.

⁷¹ Komisjoni teatise „Lihtsam ja kiirem Euroopa“ (COM(2025) 47) selgitatakse täpsemalt, kuidas ELi õigusaktide struktuuri sisse lõimida nutikas ja digitaalne tulemuste saavutamine.

⁷² Digiteerimise direktiiv (EL) 2019/1151 ja digitaalsete vahendite äriühinguõiguses kasutamise ajakohastamise direktiiv (EL) 2025/25.

kodanike ja elanike turvalise, usaldusväärse ja piiriülese digisuhtluse toetamiseks äärmiselt tähtis. Tulevase Euroopa ettevõtluskukruga luuakse ettevõtjate jaoks digiidentiteet, tuginedes ettevõtete puhul äriregistrite sidestamise süsteemile ja Euroopa kordumatule tunnusele. See võimaldab jagada kontrollitud andmeid ja volitusi ning luua õiguslikult kehtiva teavitamiskanali, mis pakub sujuvat suhtlust haldusasutustega ja vähendab õigusnormidele vastavusega seotud kulusid.

Ühtne digivärv tagab teabele ja abiteenustele juurdepääsuks ühtse kontaktpunkti ning andmete ühekordse küsimise põhimõttel toimivad haldusmenetlused. Digitaalsete avalike teenuste kättesaadavus piiriülestele kasutajatele jääb aga riiklike kasutajate omast oluliselt maha⁷³. Selle tulemusena seisavad kodanikud ja ettevõtted endiselt silmitsi suurte probleemidega teiste liikmesriikide ametiasutuste nõutavate dokumentide leidmisel, hankimisel ja esitamisel. Pärast praktikas kasutuselevõtmist võimaldab andmete ühekordse küsimise põhimõttel toimiv tehnilise süsteem (OOTS) ametiasutuste vahel automaatselt dokumentide ja andmete vahetamist, mis eeldab rohkem kui 80 000 riikliku pädeva asutuse ühendamist. Esmajärjekorras on nullnetotööstuse määruse ja kriitilise tähtsusega toorainete määruse kohaldamisalasse kuuluvate loa andmise menetluste ning teatavatele teenuseosutajatele lubade andmise menetluste digiteerimine.

Kuigi kestliku arengu eesmärgid ja andmete ühekordse küsimise põhimõttel toimiv tehniline süsteem hõlbustavad sujuvat piiriülest juurdepääsu teabele ja menetlustele, parandab siseturu infosüsteem liikmesriikide ametiasutuste vahelist koordineerimist ja koostööd. Siseturu infosüsteemi potentsiaali maksimaalne ärakasutamine poliitika rakendamise hõlbustamiseks hõlmab süsteemile juurdepääsu laiendamist ja koostalitlusvõime parandamist. See hõlmab üldise taaskasutatava siseturu infosüsteemi portaali loomist ettevõtete ühendamiseks siseturu infosüsteemiga, siseturu infosüsteemi teavituskeskuse katsetamist ja siseturu infosüsteemi ühendamist teiste süsteemidega.

Digitaalsest tootepassist saab peamine vahend tooteteabe avalikustamiseks ja jagamiseks kõigis tooteid käsitlevates uutes ja muudetud õigusaktides. Kestlike toodete ökodisaini määrusega kasutusele võetud digitaalset tootepassi kasutatakse digimärgiste, vastavusdokumentide, juhendite ja käsiraamatute, teatava ohutusteabe, tehnilise dokumentatsiooni ja muu ELi õiguse alusel nõutava teabe digikonteinerina ning see on juba lisatud mitmesse uude ELi õigusakti. Tootele kinnitatud andmekandja, näiteks ruutkood, võimaldab juurdepääsu sellele teabele. Esimene patareide ja akude digitaalne tootepass võetakse eeldatavasti kasutusele 2027. aastal ja vahend võetakse järk-järgult kasutusele ka muude tootekategooriate puhul. Komisjoni poolt koos käesoleva strateegiaga vastu võetud lihtsustamise koondõigusakti ettepanekute eesmärk on astuda esimesi samme tooteid käsitlevate ELi õigusaktide digiajastuga vastavusse viimiseks, võimaldades ühtlasi teha kasutusjuhendid kättesaadavaks peamiselt elektroonilisel kujul ja digiteerides vastavusdeklaratsioonid. Vastavusdeklaratsioonide täielik digiteerimine ja kasutusjuhiste tarbijasõbralik digiteerimine koondõigusaktis toob kaasa nii ettevõtjate kui ka ametiasutuste kulude kiire vähenemise.

Eelseisva uue õigusraamistiku reformiga võetakse tooteid käsitlevatele ELi õigusaktidele vastavuse tõendamiseks täielikult kasutusele digitaalne tootepass. Hinnatakse ka digitaalse

⁷³ e-valitsuse 2024. aasta võrdlusuuring.

tootepassi IT-taristu võimalikku kasutamist, et võimaldada ettevõtetel andmeid ametiasutuste aruandluse ja kontrolli lihtsustamiseks automaatselt taaskasutada. Samuti uuritakse võimalusi toodete sertifitseerimise protsesside digiteerimiseks, tagades vastavushindamise haldamise struktureeritud ja läbipaistval viisil, mis säästab ettevõtete ja ametiasutuste aega ning raha.

Mittemasinloetavad andmevormingud vähendavad standardimisprotsesside tõhusust ja tõstavad nende hinda. Seetõttu on VKEdel raske standardite väljatöötamisele ning asjakohaste standardite määratlemisele ja kasutamisele kaasa aidata. Struktureeritud ja masinloetavate andmevormingute väljatöötamine ELi standardite jaoks suurendab läbipaistvust ja hõlbustab ettevõtete osalemist standardimisprotsessis. Standardimismääruse läbivaatamise raames saab sellest struktureeritud andmete vormingust reegel, mis suurendab tõhusust, muudab standardid kasutatavamaks, vähendab ettevõtete kulusid ja halduskoormust ning pakub ka koolitusi, et aidata ettevõtetel uuele vormingule üle minna.

Kuigi uuest riigihangete andmeruumist on juba kasu, on ühtse turu riigihangete IT-ökosüsteem endiselt killustatud ja andmevahetus ei ole tõhus. See tähendab, et riiklikud andmebaasid ei ole piisavalt koostalitlusvõimelised, mis vähendab konkurentsi ja tähendab, et tarnijad peavad sama teavet ja tõendeid aina uuesti esitama. Lühiajalises perspektiivis muudetakse riigihankemenetlused Euroopa Standardikomitee (CEN) käimasoleva standardimisvolutuse kaudu ühtsemaks. Riigihankedirektiivide muutmisel tuleks ühekordsuse põhimõtte lisada õigusaktidesse, nii et ettevõtetel oleks võimalik osaleda riigihangetes kogu Euroopas, ilma et nad peaksid sama teavet ja tõendeid korduvalt esitama. Digitaalne autentimine võetakse kasutusele ka riigihankemenetlustes. Avaliku halduse digipöört ehitusteenuste valdkonnas tuleks edendada konkreetsete digivahendite, näiteks ehitusteabe modelleerimise tarkvara kasutamiseks riigihankemenetlustes.

E-arveldamine, mis on ühtse turu oluline digitaalne tugisammas, võimaldab tänu arvete töötlemise ja vahetamise automatiseerimisele kohe kulusid kokku hoida. E-arved võimaldavad automatiseerida käibemaksuaruandlust ja muid aruandekohustusi, näiteks kestlikkusaruandlust või tolliformaalsusi. ELi õigusaktid, mis reguleerivad e-arveldamist riigihangetes, toetavad ELi e-arveldamise standardit, kuid e-arveldamine on ELi ettevõtete seas piiratud, ELi e-arveldamise standardit kasutatakse vähe, koostalitlusvõimelisi lahendusi on ebapiisavalt ja andmete taaskasutamine on kasin. Euroopa e-arveldamise standardi ja eDelivery tehniliste kirjelduste koostalitlusvõime ja kasutuselevõtu tagamiseks on kavandatud meetmete kogum, sealhulgas komisjoni soovitus integreerida e-arveldamise moodul kõikidesse raamatupidamistarkvara lahendustesse ja auditeerida riiklikke sertifitseerimissüsteeme. Samal ajal on kavas katsetada e-arveldamise andmete taaskasutamist kestlikkusaruandluse jaoks ning suurendada tolli läbipaistvust, sidudes e-arveldamise andmed tolliandmetega kooskõlas ELi tolliandmekeskuse arendamisega.

Ühtne digivärv, andmete ühekordse küsimise põhimõttel toimiv tehniline süsteem, digitaalne tootepass, e-arveldamine, tulevane Euroopa ettevõtluskukkur, äriregistrite sidestamise süsteem ja ettevõtete Euroopa kordumatu tunnus ning mitmesugused muud algatused, mille eesmärk on ühtlustada andmevahetust ja digitaalset aruandlust, loovad üheskoos sidusa digilahenduste ökosüsteemi. Nende vahendite eesmärk on luua koostoimet, mis hõlbustab ja lihtsustab äritegevust ELis. Lisaks ettevõtete igapäevatöö tõhusamaks muutmisele edendab see omavahel seotud digivahendite kogum ka majandusintegratsiooni ja innovatsiooni kogu Euroopas.

Meetmed

- Võtta kasutusele Euroopa ettevõtluskukkur, mis võimaldab ELis lihtsat ja digitaalset äritegevust (seadusandlik ettepanek – 2025. aasta IV kvartal).
- Võtta kõigis liikmesriikides kasutusele ELi digikukrud, mis on Euroopas kõigi jaoks turvalised, usaldusväärsed ja privaatsed e-identimisvahendid (2026. aasta IV kvartal).
- Muuta siseturu infosüsteemi määrust, et hõlbustada menetlust siseturu infosüsteemi laiendamiseks uutesse valdkondadesse (seadusandlik ettepanek – 2026. aasta IV kvartal).
- Digiteerida vastavusdeklaratsioonid ja teatavad muud tootedokumendid (koondõigusakti ettepanekud koos strateegiaga).
- Muuta ELi õigusakte, et laiendada digitaalse tootepassi kasutamist tootega seotud teabe digikonteinerina (uue õigusraamistiku muutmise käigus – 2026. aasta II kvartal) ja tagada selle tehniline kasutuselevõtt.
- Lisada digiteerimist käsitlevad sätted standardimise ja riigihangete muudetud õigusraamistikku (2026. aasta II kvartal ja 2026. aasta IV kvartal).
- Muuta riigihangetega seotud e-arveid käsitlevat õigustikku, muutes kehtiva direktiivi määruseks ja muutes ELi e-arveldamise standardi riigihangete puhul kohustuslikuks (2026. aasta IV kvartal).

5. peatükk. Ühtse turu eeskirjade järgimise tagamine

Euroopa turg võib pakkuda finantsvõimendust mastaabiefekti kaudu ainult siis, kui tegemist on tõelise ühtse turuga. Isegi parimad eeskirjad ei saavuta oma eesmärgi, kui neid ei rakendata ega kohaldata arukalt ja ühetaoliselt. Nende eeskirjade tõhus, ennetav ja kiire jõustamine tagab, et ühtse turu eelised muutuvad ettevõtete ning kodanike jaoks käegakatsutavaks reaalsuseks. Nii Letta kui ka Draghi aruandes kutsutakse üles ühtse turu paremale jõustamisele.

Ühtse turu eeskirjade nõuetekohane kohaldamine ja jõustamine on komisjoni ja liikmesriikide, sealhulgas riikliku, piirkondliku ja kohaliku tasandi ametiasutuste ühine vastutus. Lisaks kõrgetasemelise ühtse turu šerpa ametissenimetamisele on oluline, et liikmesriigid tugevdaksid oma ühtse turu nõuete täitmise suutlikkust, eelkõige selleks, et lahendada probleeme, mis on tõstatatud seoses riiklike meetmete või tavade, mida peetakse ühtse turuga kokkusobimatuks, ning et toetada ettevõtteid ja kodanikke ühtse turu vabaduste kasutamisel kiirete, kergesti kättesaadavate ja tõhusate vahenditega. Liikmesriigid täiendavad komisjoni rolli aluslepingute täitmise järelevalvajana ja tagavad ühise vastutuse ühtse turu eest, nagu on kirjeldatud 1. peatükis.

Uute ühtse turu tõkete ennetamine

Ennetamine on parem kui tagajärgede kõrvaldamine. See algab hetkest, mil liikmesriik kaalub uue eeskirja kehtestamist. See peab olema iga liikmesriigi prioriteet rohkem kui kunagi varem, et võidelda ühtse turu edasise killustatuse vastu, edendada paremat nõuete täitmise kultuuri ja tugevdada uute regulatiivsete tõkete ennetamist. Kõige olulisemad ennetusvahendid

on ühtse turu läbipaistvuse direktiivi⁷⁴ ja teenuste direktiivi⁷⁵ kohased teated. Lisaks sellele on proportsionaalsuse kontrolli direktiivis⁷⁶ sätestatud reguleeritud kutsealateenuste uute õigusnormide eelnev proportsionaalsuse hindamine liikmesriikide poolt. Need vahendid tagavad uute riiklike eeskirjade läbipaistvuse ja võimaldavad arutelusid liikmesriikidega, et tagada nende ühtsele turule avalduva mõju põhjalik hindamine uute tõkete ennetamiseks. Vajaduse korral tõhustatakse olemasolevaid ennetusmeetmeid, eelkõige suurema läbipaistvuse ja sidusrühmadega konsulteerimise kaudu.

Selleks, et piirduda niisuguste tõkete puhul nendega, mis on õigustatud avalike huvide kaitsmiseks rangelt vajalikud, on oluline hinnata põhjalikult kavandatavaid riiklikke eeskirju, mis võivad ühtsel turul tõkkeid tekitada. Proportsionaalsusel on sellega seoses otsustav roll. Enne riiklike eeskirjade vastuvõtmist hindavad liikmesriigid põhjalikult proportsionaalsust. Komisjon tagab selliste hindamiste korrapärase ja põhjaliku järelevalve, eelkõige juhul, kui ELi õiguses on nende jaoks ette nähtud erieeskirjad või -menetlused⁷⁷.

Koostöö ühtse turu tõkete vähendamiseks

Tihe koostöö liikmesriikide ja komisjoni vahel on ühtse turu eeskirjade tõhusaks rakendamiseks ja olemasolevate tõkete kõrvaldamiseks väga oluline. Peamised platvormid, mis võimaldavad struktureeritud koostööd, on siseturu probleemide lahendamise võrgustik (SOLVIT),⁷⁸ mis aitab lahendada üksikjuhtumeid, kus kodanikel ja ettevõtetel tekib piiriüleisel liikumisel või äritegevuses takistusi, ning ühtse turu normide täitmise tagamise rakkerühm (SMET)⁷⁹.

Kuigi SOLVIT ja SMET on mõlemad osutunud edukaks, peame nende tööd veelgi tugevdama ja laiendama, võttes järeluste põhjal konkreetseid järelmeetmeid. Liikmesriigid peaksid tugevdama oma SOLVITi keskusi, keskendudes personalile, erialateadmistele, kontaktide võrgustikule ja suutlikkusele teisi riigiasutusi mõjutada. Komisjon tegeleb ühtse turu tõketega, mille SOLVIT on avastanud, sealhulgas algatab vajaduse korral rikkumismenetlused, ning jätkab SOLVITi juhtumite kohta aruannete koostamist, esitades sealhulgas edaspidi Euroopa Parlamendile ja nõukogule iga-aastased eduaruanded jõustamise ja rakendamise kohta. Ühtse turu normide täitmise tagamise rakkerühma tugevdatakse, et tegeleda tõhusamalt kõige olulisemate tõketega, mis mõjutavad kaupu, teenuseid, inimesi ja kapitali ühtsel turul ning pärsivad ELi konkurentsivõimet. Seda tehakse iga-aastase kõrgetasemelise poliitilise kohtumise kaudu⁸⁰. Lisaks sellele analüüsib komisjon hoolikalt ühtse turu normide täitmise tagamise rakkerühma töö tulemusi. Kui tõkkeid ei ole piisavalt kõrvaldatud, võtab komisjon konkreetseid järelmeetmeid, näiteks rikkumismenetlused, kui tõke on seotud ELi õiguse rikkumisega, õigusaktide läbivaatamine või uued õigusaktid, kui tõke on tingitud ELi eeskirjade puudumisest või ebaselgusest.

Vajaduse korral tõhusad õiguslikud meetmed

⁷⁴ Direktiiv (EL) 2015/1535.

⁷⁵ Direktiiv 2006/123/EÜ.

⁷⁶ Direktiiv (EL) 2018/958.

⁷⁷ Näiteks proportsionaalsuse kontrolli direktiiv (direktiiv (EL) 2018/958).

⁷⁸ Lisateavet vt [SOLVITi veebisaidilt](#).

⁷⁹ Vt allmärkus 20.

⁸⁰ Vt lisateavet ühtse turu normide täitmise tagamise rakkerühma iga-aastase kõrgetasemelise poliitilise kohtumise kohta 1. peatükist „Tõkete kõrvaldamine: jõupingutused nn kümne kohutava tõkke kõrvaldamiseks“.

Tõhusad, ennetavad ja kiired õiguslikud meetmed on olulised ühtse turu eeskirjade strateegiliseks jõustamiseks. Rikkumismenetlused on komisjonile usaldatud jõuline vahend ühtse turu eeskirjade järgimise tagamiseks. Kui komisjon otsustab algetada ühtse turu eeskirjade rikkumise korral rikkumismenetlused, kiirendab komisjon neid nii liidusiseselt kui ka dialoogis liikmesriikidega. Rikkumismenetlustega kaasneb läbipaistev teabevahetus ja arusaadavad selgitused taotletavate eesmärkide, rikkumisotsuste eeldatava kasu ning menetluste lõpetamise korral saavutatud tulemuste kohta.

Keskse tähtsusega on strateegiliste jõustamisprioriteetide edendamine. Lisaks jõustamise tagamisele vastusena sidusrühmade osutatud oluliste ELi õiguse rikkumistele keskendutakse ühtse turu eeskirjade ennetavale ja strateegilisele jõustamisele. Komisjon määrab kindlaks prioriteetsed poliitikavaldkonnad ja esitab need iga-aastases ühtse turu jõustamiskavas, viib läbi süstemaatilise uurimise ühtse turu eeskirjade rakendamise ja kohaldamise kohta nendes valdkondades ning algatab vajaduse korral koordineeritud viisil rikkumismenetlused.

Meetmed

- Ettepanek võtta vastu ühtse turu tõkete ennetamise õigusakt (vajaduse korral 2027. aasta III kvartalis, tuginedes olemasolevate ennetusvahendite toimimise hindamisele).
- Kutsuda kokku kõrgetasemeliste ühtse turu šerpade esimene kohtumine (2025. aasta IV kvartal).
- Korraldada ühtse turu normide täitmise tagamise rakkerühma esimene iga-aastane kõrgetasemeline poliitiline kohtumine (2025. aasta IV kvartal).
- Tugevdada riiklikke SOLVITi keskusi ja kogu võrgustikku probleemide tõhusamaks lahendamiseks ja ärimudelite paremaks toetamiseks (2025. aasta IV kvartal).
- Komisjoni ja liikmesriikide süsteemsed järelmeetmed SOLVITi tuvastatud struktuuriprobleemide ja tõkete korral, mille puhul ühtse turu normide täitmise tagamise rakkerühma jõupingutused ei ole tulemusi andnud (alates 2025. aasta II kvartalist).
- Esitada esimene iga-aastane ühtse turu jõustamiskava (2026. aasta I kvartal, seotakse iga-aastase ühtse turu ja konkurentsivõime aruande avaldamisega).

Lõppjärelendus

Ajal, mil kogu maailmas valitseb erakordne ebakindlus, peame oma Euroopa turu potentsiaali täiel määral ära kasutama. Ühtne turg loodi rohkem kui kolmkümmend aastat tagasi, et arendada Euroopa sotsiaalset turumajandust, mis tagab meie inimeste ühise heaolu. Oleme teinud suuri edusamme. Kuid siiski saame teha ja peame tegema rohkem, et kaotada tõkked, lihtsustada eeskirju ja võimaldada ettevõtetel kasvada. Selleks, et kaitsta ELi kodanikke ja ettevõtteid ebaausa konkurentsi, riskide ja ettearvamatu ülemaailmse ebastabiilsuse eest ning tagada neile jätkuvalt õigusriigil, prognoositavusel ja õiguskindlusel põhinev raamistik. Just Euroopa turg võimaldab meil oma sisemisi väärtusahelaid tugevdada.

Kindel ühtne turg annab Euroopale kogu maailmas jõulise hääle ning EL jääb tugevaks ja usaldusväärseks partneriks sarnaselt meeletatud riikidele kogu maailmas⁸¹ ja siinses

⁸¹ Komisjon jätkab koostööd Ühendkuningriigi, Kanada, Jaapani, Lõuna-Korea ja teiste sarnaselt meeletatud riikidega, eelkõige vabakaubanduslepingute ning sihipärasemate ja paindlikumate partnerlussuhete kaudu.

piirkonnas. EMP-EFTA riikide ühtsel turul osalemise kõrval teeb komisjon ettepaneku struktureeritud raamistiku kohta, et edendada Lääne-Balkani riikide, Ukraina ja Moldova kaasamist. See nn ühtse turu kiirtee hõlmaks õigusnormide suuremat ühtlustamist ja hõlbustaks nende riikide tööstuse integreerimist Euroopa väärtusahelatesse enne täielikku ELiga ühinemist. Kuigi EL on praegu ja ka tulevikus üks kõige avatumaid majandusi, on mõne kolmanda riigi ebaausad tavad, põhjendamatud tariifid ja moonutavad subsiidiumid maailmakaubandust oluliselt muutnud. Võrdsete tingimuste taastamiseks ja seetõttu, et ühtne turg ei saa olla riigi põhjustatud liigse tootmisvõimsuse ja kaubandushäiretega seotud ekspordi sihtkoht, kasutab EL vajaduse korral täielikult ära kaubanduse kaitsevahendeid (sh kaitsemeetmeid) ja põhjendatud tariife.

Meie Euroopa turu edasiarendamine on ühine ettevõtmine. Komisjon annab omapoolse panuse käesolevas strateegias sätestatud meetmetega ja kasutab kõiki tema käsutuses olevaid vahendeid ühtse turu eeskirjade järgimise tagamiseks, algatades sealhulgas vajaduse korral rikkumismenetlusi. Kutsume Euroopa Parlamenti ja nõukogu üles tegema koostööd ja seadma ühtse turu ettepanekute vastuvõtmise prioriteediks. Peaksime püüdma luua üheskoos 2030. aastaks ajakohastatud ja digiteeritud Euroopa tururaamistiku.

Liikmesriikidel on keskne roll, kuna ELi eeskirjade igapäevane kohaldamine on nende kätes. Seetõttu on väga oluline, et liikmesriigid viiksid oma poliitika ja õigusaktid kooskõlla meie ühiste eesmärkide ja eeskirjadega, et lihtsustada äritegevust ja võimaldada ettevõtetal kogu Euroopa turul hõlpsamalt tegutseda.

Euroopa Ülemkogu teatas, et teeb Euroopa turu edasiarendamisel tehtud edusammudest kokkuvõtte ja tagab poliitilise toetuse. Komisjon on valmis neid jõupingutusi toetama ning annab oma iga-aastases ühtse turu ja konkurentsivõime aruandes ülevaate käesoleva strateegia rakendamisel tehtud edusammudest, sealhulgas peamistest tulemusnäitajatest.
